ԽԷ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 57 | 10/22 ԱՊՐԻԼ 1898 | 1 ԶԻԼՀԻՃՃԷ 1315 | ՈՒՐԲԱԹ

درعليه‌ده غلطه‌ده (ماسيس) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه

Նամակ կամ որ եւ իցէ գրութիւն պէտք է ուղղել
ՄԱՍԻՍ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "MASSIS"
Galata, CONSTANTINOPLE.

20 ՓԱՐԱ

ՄԱՍԻՍ

ՕՐԱԹԵՐԹ
Քաղաքական եւ Ազգային

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան 140 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 70 »
» » եռամսեայ 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 40 Ֆրք.
» » վեցամսեայ 20 »
Դրամի փոխարէն [illegible] կ'ընդունուի, 115 դրուշ [illegible] 100 [illegible] հաշուով:
Տեղական [illegible] բաժանորդներուն կը փոխուին:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

Դ.

ՍՈՎՈՐԱԿԱՆ ԱՐՀԵՍՏՆԵՐՈՒՆ ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԻՆ ՄԷՋ

Թուրքիոյ բոլոր քաղաքներուն մէջ ժողովուրդը կամ արհեստաւոր է կամ վաճառական, իսկ մէկ փոքր մասը կը զբաղի կառավարութեան պաշտօններով և իր կալուածներուն մշակութեամբը։ Մենք տեսանք որ վաճառականութիւնը շատ ելեւէջ ունի։ Երկրին տնտեսական ընդհ. կացութիւնը կ'ազդէ դրամագլխին վրայ, երբեմն կ'ոչնչացնէ զայն, երբեմն կը բազմապատկէ։ Այդպէս չէ սովորական արհեստաւորներուն համար։ Արհեստը միշտ կայ և արհեստաւորը իր խանութին մէջ կ'աշխատի. ան իր աշխատութեան փոխարէնը միշտ ձեռք կը բերէ. բայց իր վաստակը կրնայ աւելի ըլլալ, կրնայ պակաս ըլլալ։ Նախորդ յօդուածիս մէջ բացատրեցի արդէն, թէ Թուրքիոյ այն արհեստները որ երկրին տարապարտութիւնը կը ներկայացնեն, կամաց կամաց դրամագլխին ազդեցութեանը տակ մեռնելու ճամբուն մէջ են. այսինքն պիտի գայ օր մը որ այդ ճիւղերուն մէջ բանող արհեստաւորները աշխատին մէկ անհատի կամ ընկերութեան հաշւին և անկէ ստանան իրենց օրական վարձքը։ Իսկ այսօր Թուրքիոյ քաղաքներուն մէջ գոյութիւն ունեցող արհեստները այդ ճամբուն մէջ մտնելու համար, դեռ բաւական երկար ժամանակի կը կարօտին։

Նախ գիտնալու է որ սովորական արհեստներ ըսելով կը հասկնանք զանոնք, որ քաղաքացիին և գիւղացիին ամենօրեայ պէտքերը կը հայթայթեն, տեղին վրայ պատրաստելով ինչ բան որ հարկաւոր է ժողովուրդին առօրեայ գործածութեան։ Այսպէս են կօշկակարութիւնը, դարբնութիւնը, պղնձագործութիւնը, ոսկերչութիւնը, ատաղձագործութիւնն ու կահագործութիւնը, դերձակութիւնը, բրուտութիւնը և դեռ ուրիշ մանր մանր արհեստներ։ Այս սովորական արհեստներէն շատեր կան, որ հիմայ կործանելու ճամբուն մէջ մտած են, որովհետև քաղաքացին կամ երկիրը շատ պէտք չունի անոնց արտադրած նիւթերուն. այսպէս է օրինակի համար խալըճըլըքը, որուն պատրաստած նիւթերը այսօր մեծ մասամբ գործածութենէ ինկած են, իրենց հին ու անյարմար տեսակին պատճառաւ. արհեստ մը որուն երեսէն դեռ ասկէ 30 տարի առաջ ամէն քաղաքի մէջ բազմաթիւ ընտանիքներ կ'ապրէին բարեկեցիկ վիճակով։ Կը գտնուին արհեստներ ալ որ օրը օրին կ'ամփոփուին, իրենց արտադրութիւնը կը պակսի, և աւելի քիչ թուով մարդիկ կը զբաղին անոնցմով։

Այսպէս է ոսկերչութիւնը, որուն պատրաստած նիւթերը սպառելու համար՝ նախ ժողովուրդին բարեկեցիկ վիճակը հարկաւոր է, երկրորդ ժողովուրդը պէտք է անոնց պէտքը զգայ։ Մինչդեռ մէկ կողմէ տեղական հագնելիքի նիւթերը և հագուստի կերպերը անընդհատ կը փոփոխուին, միւս կողմէ աւելորդ կը նկատուին արծաթէ և ոսկիէ զարդերը։ Դեռ երեսուն տարի առաջ գաւառային բոլոր քաղաքներու և գիւղերու մէջ ամէն աղջիկ ու կին արծաթէ զարդեր կը կրէր իր ոտքերուն, ձեռքերուն, գլխու գագաթին, ականջներուն, վիզին ու կուրծքին և նոյն իսկ քիթին վրայ. այսօր այս զարդերը հազիւ կը տեսնուին քաղաքներու մէջ. իսկ գիւղացին աղքատութեան երեսէն ստիպուած է այդ զարդարանքները մէկ կողմ թողուլ։ Այսպէս հասկնալու է դեռ ուրիշ քանի մը արհեստներու համար, ինչպէս տեղական դերձակութիւնը, կօշկակարութիւնը, պղնձագործութիւնը, եւն։

Կը գտնուին արհեստներ ալ որ անընդհատ բարեշրջման մէջ են. այնպէս որ երբ մէկ կողմէ արհեստին հին ձեւը և հին արտադրութիւնները երեսէ ու գործածութենէ կ'իյնան, միւս կողմէ արդէն նոր արտադրութիւնները ժողովուրդէն լաւ ընդունելութիւն գտած են։ Այսպէս է կօշկակարութիւնը, 30 տարի առաջ որ և է քաղաքի մէջ 50 տեղական կօշկակարի դիմաց կը գտնուէր հազիւ 4-5 եւրոպական կօշկակարի խանութ. այսօր, վերջինները գրեթէ առաջիններուն հաւասար թիւ մը կը ներկայացնեն։ Իսկ եթէ շատ քաղաքներու մէջ տեղական կօշկակարութիւնը քիչ շատ պահած է իր կարեւորութիւնը, այդ ալ պարտական է դրամագլխին։ Այսպէս կը գտնուին քաղաքներ ուր կօշկակարի բազմաթիւ խանութներ կ'աշխատին վաճառականի մը հաշուին, այսինքն իրենց պատրաստած ապրանքը չսպառած չափաւոր գնով մը կը յանձնեն դրամատիրոջ և փոխարէն կը ստանան շաբաթական մը. դրամատէրը կը բանայ խանութներ և ապրանքը դուրսերը կը ղրկէ սպառելու համար։ Այս կերպով թէեւ արհեստաւորը քիչ կը շահի, բայց իր ապրուստը ապահով պայմաններու մէջ դրած կ'ըլլայ։ Այն քաղաքներու մէջ, ուր տակաւին այս սովորութիւնը չէ մտած, արհեստաւորներէն շատեր կրնան աւելի շահիլ. բայց անոնք ալ շատ խեղճ կը մնան։ Կը շահին անոնք որ պզտիկ դրամագլուխ մը չինած են, իրենց ընտանիքէն մարդ ունին և անոնց միջոցաւ ապրանքը կը սպառեն՝ նոր շահաստաններ փնտռելով. աղքատ կը մնան անոնք՝ որ դրամ չունին, օրը օրին կը վաստկին եւ մարդ ալ չունին իրենց խանութին ապրանքը սպառելու օգնող։

Ամէն պարագայի մէջ Թուրքիոյ արհեստաւոր դասակարգը միշտ վաստակ մը կը չինէ և երկրագործին պէս յանկարծական թշուառութեան չի մատնուիր։ Իր գործերը աստիճանաբար կը գէշնան կամ կ'աղէկնան։ Կը մնայ որ արհեստաւորը աղէկ մը ըմբռնէ իր արհեստին անկման պատճառները և խորհի զանոնք բառնալու միջոցներուն վրայ։ Այդ միջոցները պէտք է խելքով ու հեռատեսութեամբ ընտրուին։ Այդ միջոցներէն մէկ քանին կ'առաջարկեմ ես յաջորդ յօդուածով մը։

Գ. ԱՆԴՐԷԱՍԵԱՆ

ՄԱՆԻՍԱԳՈՐԾՈՒԹԻՒՆԸ ԱՐԱԲԿԻՐԻ ՄԷՋ

Մանիսագործութեան մէջ նշանաւոր քանի մը ծանօթ քաղաքներու առաջին կարգին վրայ կը գտնուի նաև Արաբկիր։ Այս արհեստը վերջին քառորդ դարու մէջ զգալի կերպով ծաղկած ու յառաջդիմած է հոս, համեմատաբար իր հետ բարձրացնելով ժողովուրդին նիւթական կարողութեան մակարդակը։ Արաբկիրցին ուրիշ բան մը ըլլալէ աւելի՝ շա՛տ մանիսաճի է, այնպէս որ եթէ քիմիագէտ մը վերլուծել ուզէր զայն, տարրերուն մէկ չորրորդը զուտ... մանիսա պիտի գտնէր, իսկ մնացեալը՝ միւս բոլոր բաները մարդկային։ Մեր նախապատմական ծնողին այն թոռը որ ստայնանկութիւնը հնարեց՝ սարդին բուրդէն գողնալով, անշուշտ առաջին մրցանակը պիտի տար մանիսագործ Արաբկիրին, թէև Այնթապ, Հալէպ, Եփիզա դեռ ուրիշ շատեր նախանձաչէկ կարմրէին։ Եւ արդէն ինչ որ ալ ըսեն իրաւունք չունին, ինչպէս իրաւունք չեն ունենար բողոքելու երբ Արաբկիր իր լաւագոյն մանիսաներու հակերով ամէն շաբթու աչագին արտածութեամբ կ'ողողէ իրենց հրապարակն ալ, Խարբերդը, Մալաթիան, Տիվրիկը, Սվազը, Երզրումը ու նոյն իսկ Կարսը գոհացնելէ ետքը. մինչդեռ հոս ոչ մէկ տեղէ մանիսա չներածուելէ զատ, հեռահեռ եւրոպական նոյնանման տարազներու ներածութիւնն ալ կը պակսի։ Այս արհեստին մէջ մանաւանդ Արաբկիրցին յիշատակելի նախաձեռնութիւն ունեցաւ, ու կրնանք ըսել որ եթէ տնտեսական տագնապը վրայ չի հասնէր՝ եւրոպական բրդեղէն տարազներու իսկ հաւասարող մաքրութեամբ ու ամրութեամբ բրդեղէն պիտի արտադրէր, որուն ձեռնարկած էր արդէն առաջին քայլովը իսկ յուսադրական։ Հիմակուան ամէնէն մաքուր ու փնտռուած մանիսան է ծաղկոտը (չիչէկլի), որ բաւական նուրբ հաշիւով և կնճռոտ գործուած մըն է, և որուն նմանը մրցակից քաղաքները չեն կրցած չինել։ Այնթապցին, Եփիզացին ամէն ճիգ կ'ընեն որպէս զի ..., դրամակարօտ ու թուլերան վարպետ մը ձեռք ձգեն, որմէ կարենան քաղել այն կնճռոտ գործին գաղտնիքները. մինչև ցարդ չեն յաջողած, բայց դրամը ամէն բան ընել կու տայ վերջապէս։ Կայ նաև լայն-հօտ բռնած ուրիշ բանուած մըն ալ, որուն մանիսային լայնքը 1½ արշին է, և զոր անկողնի, բազմոցի և բարձի երեսցուի համար կ'ընեն յատկապէս։

Մանիսան շատ կը գործածուի հոս, և արդէն ի՛նչ պատճառ ունէին չգործածելու. մանաւանդ տնտեսական տագնապէն յետոյ ամբարտաւան կեանքն ալ խոնարհեցաւ մանիսայի տարազնաւ մեն տակ։ Տնտեսական տագնապի անմիջական հետեւանք եղող ձեռնունայն չուարումին մէջ մանիսագործութիւնը հին, բարի բարեկամի պէս զուարթերես օգնութեան փութաց, և չթողուց որ անօթութեան զարհուրելի մանրէն խեղճին ստամոքսին մաշկը ուտելով ծակէ. ապրեցուց շատեր։ Եւ հիմա եթէ ոչ նախորդին չափով գէթ անոր երեք չորրորդին հաւասար գործ կայ, որ չհանդրդուեց նաև մեր Թուրք քաղաքացիները, մինչև ցայն վայր անտարբեր՝ որ սկսան իրենց դրամագլուխը խառնել վարպետին ճարպիկութեանը հետ և չհակցաբար աշխատիլ։ Այժմ կան Արաբկիր 35—40ի չափ մանիսաճի որոնք 6—7000 հօտ կը բանեցնեն, հաշուի առնելով առէջ լեցնողները, աղբողները, ներկարարները, հէնք հիւսողները են. առնուազն հազար հոգի մանիսագործութեան երեսէն կ'ապրի, որ ըսել է հազար ընտանիք, այսինքն Արաբկիրի հայ ազգաբնակութեան գրեթէ կէսը։

Չենք կրնար ըսել թէ նախանձելի կեանք մը կը վարեն այս խեղճուկրակ պայմաններով. ո՛չ, հօտ գործողը մը օրական բանողչէքը կը փոխարինուի միջին հաշուով 5 ղրշ.ի, թէև գտնուին 10 ղրշ. ստացողներ, բայց ասոր փոխարէն մինչև 1—2 ղրշ.ի համար 10—12 ժամ անդադար ստայնանկի կլոցը նետող-բռնողներ կան։ Ու հասարակ բանուորին շահին մեծագոյն մասը գործատէրը կը կորզէ, ու ասկէ առաջ եկած է երկու որոշ դասակարգ, ճիշդ եւրոպական ... և բանուոր դասակարգերուն պէս բան մը. ասոնց մէջի խտրական անջրպետը զգալի էր մանաւանդ տնտեսական տագնապէն առաջ։ Գործող դասակարգին մէջ բաւական կարեւոր թիւ մը կը կազմեն նաև գեղեցիկ սեռին անդամները։ Արդէն առէջը դարատներու վրայ լեցնել, աղբել և այս կարգի գործեր զուտ կնոջական զբաղումներ են։

Մանածը Սմնչէօղլիէն, Մարսիլիայէն կը ներածուի Պոլսոյ և Հալէպի յանձնակատարներու միջոցաւ. Տարեկան 20,000 լիրայէն աւելի ճերմակ ու կարմիր մանած կը բերուի, վասնզի տեղացի ներկարարներ բաւական յաջողութեամբ կրնան ներկել պէտք եղած գոյները. դժուարինը կարմիրի ներկն է, որ ամէն փորձ ի դերեւ հանած է եւրոպականին յատուկ փայլունութիւնը տալու համար։

Անցեալները Մուշ գաւառներու տնտեսական վիճակին վրայ խօսելով՝ խիստ գործնական գաղափար մը կը ներկայացնէր հայ դրամատէրներու՝ կրկնակի շահաւէտ. բայց միայն մէկ օրինակով բաւականացած էր, կեսարիոյ գործաչինութիւնը։ Ինչո՞ւ մայրաքաղաքին մօտիկ տեղերը միայն սահմանափակել գործը. չէ՞ կրնար ըլլալ որ դրամատէր մը 2—3000 ոսկիի դրամագլխով տեղւոյս մանիսագործութեան զարկ տայ, լոկ վստահելի ներկայացուցիչ մը կամ փոխանորդ մը ունենալով հոս, ինչպէս ըրաւ արդէն գերման բարերար մը, անշուշտ բարեսիրական նպատակով, ու եթէ գործը աղքատ ժողովուրդին օգտակար չեղաւ բնաւ, յանցանքը գաղափարին չէր այլ վարիչներուն որոնք կողմնակալ ոգիով կաշկանդուած, չկրցուցին բարերարին առաջադրութիւնը նպատակէն, որուն վրայ կը խօսինք ուրիշ անգամ։

Խարբերդի մետաքսեղէնի համբաւաւոր գործարանատէրը Արաբկիրցի ձեռներէց հայ մը՝ Գրիգոր էֆ. Ֆալըքգաթեօր պզտիկ յաջողութիւն չունեցաւ. Լաւապէս կ'արտադրէ արեւելեան ճաշակի յարմար նուրբ տարազներ, որ գնահատուած են նոյն իսկ կայսր. բարձր գոհունակութեամբ ու Պատուոյ շքանշանով, ինչպէս նաև անցեալ տարուոյ Շիքակոյի արուեստահանդէսի արծաթէ մետալով։ — Աշխատասիրութիւնն ու ձեռնհասութիւնը չէ որ կը պակսի՝ այլ դրամ։

Արաբկիր, 23 Մարտ 98

ԳԱԳԻԿ ՏԷՎԷՃԵԱՆ

ԵՐԱԺՇՏԱԿԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Վէրտի եւ իտալական նոր դպրոցը.—Բուչչինի.—Լէոնքավալլօ.—Մասքանեի.—Մառքուչչի.—Սկամպաթի։

Գիտէ՞ք թէ իտալական երաժշտութեան նոր դպրոց մը կայ և ատոր գլուխը նորէն Վէրտին է. նորէն կ'ըսեմ, որովհետև ասկէ 30—35 տարի առաջուան դպրոցին ալ գլուխը կը համարուէր ան, և այն ատեն գրած էր Նապուքոն, Թռովաթօռը, Թռավիաթան, Րիկոլէթթօն, եւն։

Բայց երբ եկաւ անմահ Վակները եւ հաստատեց իր վարդապետութիւնը՝ որ էր «Ձեւական գեղարուեստները, Բանաստեղծութիւնը, Երաժշտութիւնը, ամէնքը միեւնոյն հանդէսի մէջ խմբել, ... վրայ ...», այն ատեն իրմէ ետք երաժիշտներն անգամ (անոնք որ տարակոյս չի կայ մէյմէկ հանճարներ էին արդէն) սկսան իրենց ուշադրութեան առարկայ ընել բնականին այնչափ մօտ յայտնուած գաղափար մը։ Վէրտի ալ ատոնց մէջ ամէնէն մեծ տեղը կը գրաւէր։ Արդէն անցագին յաջողութիւն գտած էին իր խաղերը թէև, բայց ինքը յաղթանակի տեւէն վազող մը չէր, հապա իր արուեստը իրապէս սիրող մը. երբեք իր բարձր հոգին չստորնացաւ նախանձի զգացումներով, ուրիշներու պէս անօգուտ ջանքով մը տապալել չուզեց Վակները. խոնարհեցաւ Բայրէօյթի մեծ հեղինակին առջեւ, դաւանեցաւ անոր եւ սկսաւ աշխատիլ անոր գրուածները հասկնալու համար, երբ արդէն 55 տարեկան էր։ Այդ աշխատութեան արդիւնքն է որ ունեցանք նոր Վէրտին և անոր յիշատակելի երեք գործերը. Այտան, Օթէլլօն և Ֆալսթաֆը. այս երեք գործերը ինքնին Վէրտիին ամբողջ հին գրուածներէն աւելի կ'արժեն, այնքան խնամուած և այնքան նուրբ արտադրութիւններ են. ամէնէն գլխաւոր աչքի զարնող բանն է նուագագրութեան ճոխութիւնը (richesse de l'orchestration)։ Վէրտիի նախորդ խաղերը կը բովանդակէին գրեթէ գլխաւոր մելանուագին վրայ ներդաշնակ ձայներու տարրերութեամբ ձեւուած պարզ նուագագրութեամբ մը. շատ քիչ անգամ է որ նուագախումբը ինքնին ճոխութիւն մը ցուցնէ, մինչդեռ այս վերջին երեք խաղերը բոլորովին հակառակն են։

Այտան հարկաւ ամէնքդ ալ տեսած էք. թէեւ ընդհանրապէս շատ տկար պայմաններու մէջ. և սակայն հաճոյք զգացած էք այդ երաժշտութեան բարձրութեան վրայ. ահա հեղինակ մը որ արեւելեան և մանաւանդ արաբական երաժշտութեան մերթ մելամաղձիկ մերթ վայրենի չեշտերը անմրցելի կերպով կրցած է դնել Այտային մէջ։ Նախերգանքը միայն ինքնին կ'արտայայտէ այն մեծ տարբերութիւնը որ կայ հին ու նոր Վէրտիին մէջ։ Նախապէս Լէյթ-մօթիֆի գաղափարը չունեցող այդ երաժիշտը, կը տեսնենք որ առաջին երեսներուն մէջ իսկ երաժշտապէս կը գծէ Այտային, Իսիսի քուրմերուն, Ռատամէսին յատուկ եղանակներ (որոնք բուն իսկ Լէյթ-մօթիֆներ չեն թէեւ, հոգեբանական երեւոյթներ չբացատրելնուն համար) նուագախմբին բաժինը կը ճոխացնէ անոր աւելի հնչուն չեշտ մը և գունագեղութիւն տալով. երեւակայեցէք քրմատան տեսարանին խորունկ բնականութիւնը, Այտայի հօրը կատաղութեան չեշտերը, որոնք երաժշտապէս ալ բացատրուած են։ Աւելի չեմ ծանրանար Այտային վրայ, վասն զի արդէն շատ անգամներ անոր նիւթը բացատրած են ուրիշներ և մանաւանդ որ Պոլսոյ մէջ ամէնէն աւելի ընդունելութիւն գտած գործերէն մէկն է. միայն սա չափը ըսեմ որ վարպետը իր նախապէս գրած անջատ մելանուագներէն թէեւ չէ բաժնուած այս խաղին մէջ, և սակայն մէկզի ձգած է այն զարձզարձիկ եղանակները, որոնք կը յոգնեցնեն ձայնը և կը զանգուածեն խաղը. ներդաշնակ համաձայնութիւն մը դրած է բառերու և եղանակներու միջեւ, ինչ որ նուագախաղի մը ամէնէն աւելի կարեւորութիւն ունեցող բանն է։

Այտայի երեւնալէն երեք տարի վերջը, այսինքն 1874ին, հրատարակուեցաւ Վէրտիի Հոգեհանգստեան Պատարագը (Messe de Requiem) որ կրօնական երգի մը տպաւորութիւնները չունի. կը կարծուէր թէ անկէ ետքը ա՛լ չպիտի գրէր և ահա 13 տարի վերջը, 1887ին գրեց Օթէլլօն, խելացութեամբ Պօյթօյի որ ինքն ալ հանճարեղ երաժիշտ մըն է թէև, ձգեց մէկզի երաժշտութիւնը և Վէրտիին համար Օթէլլոյին Լիպրէթթօն գրեց։ Օթէլլօ՝ Այտայի բաղդատմամբ յառաջդիմութիւն մը չի ցուցներ, հին օփէրային ձեւերը հոս քիչցած են թէեւ, բայց լէյթ-մօթիֆներու փորձը անյաջող նկատուած և այս գործերին մէջէն բոլորովին վերցուած է. ձայներու բաժինը չափաւորուած և նուագախմբին բաժինը անհամեմատ չատցած է, նոյն իսկ բիրտ չեշտերու յաճախակի գործածութեամբ, որոնք խաղին պահանջումէն դուրս են. Վակներէն բանագողութիւններ յաճախ կ'երեւին նաև լէյթմօթիֆներու անգործածութեամբ եւ խաղին հոգեբանական վիճակները անըմբռնելի կը դառնան. վերջապէս, ընդհանուր առմամբ, Այտան գերադասելի կը համարուի Օթէլլօյէն։

Ֆալսթաֆը աւարտած է 1893ին. զարմանալի է գիտել թէ Այտայէն առաջուան այդ բեղուն Վէրտին սկսած է աւելի հազուագիւտ ըլլալ, բայց փոխարէն ամէն մէկ նուագախաղ Վէրտիի մասնաւոր յատկութիւնները կը դնէ մէջտեղ։

Ֆալսթաֆ, ֆօլք-մը ... մըն է եւ ձեւուած գրեթէ Վակների Մէյսթէր-Զինկէրի վրայ. Արդէն Մէյսթէր-Զինկէրը կրցած է մինչեւ հիմա ներշնչել և ծնունդ տալ միայն երկու խաղերու, որոնց մէկն է Ֆալսթաֆը և միւսը Սանչօն, աշխատութիւն Զուիցերիացի համակրելի ու տաղանդաւոր երաժիշտ մը, Ժաք-Տալքռօզի։

Ֆալսթաֆի վրայ մանրամասնօրէն խօսիլ ուրիշ առթի մը կը վերապահեմ, միայն սա չափը ըսեմ որ, Շէքսփիրի Les joyeuses commères de Windsor կատակերգութենէն ներշնչուած մըն է և որուն լիպրէթթօն Պօյթօյի կողմէն պատրաստուած է նորէն. երաժշտական մասը զուարթ է և շատ համակրելի, իրապէս չարժուն, առոյգ երաժշտութիւն մը, կատակի պարագաներուն լաւ յարմարցուած, նուագագրութիւնը ճոխ ու նուրբ, վերջապէս, մէկ բառով երիտասարդական եռանդով գրուած նուագախաղ մը՝ որ 80 տարեկան մարդու մը գրչէն կ'ելլէ։

Այս համառօտ տեսութիւնը կը ցուցնէ թէ Վէրտի ներշնչուած է Վակներէն և լաւ կերպով ներշնչուած. այսինքն չի նմանիր այն երաժիշտներուն, որոնք գերի դարձած են Պայրէօյթի վարպետին, այլ իրեն առանձնայատուկ եղած ոճը յղկած ու ճոխացուցած է Վակների յառաջդիմական օրէնքներով և, այսպէս, ծնունդ տուած է Այտային, Օթէլլոյին և Ֆալսթաֆին, որոնք իրենց յատկութիւններով պիտի կրնան յաջորդ դարերուն փոխանցել Վէրտիին անունը։

Այն պահուն որ մենք կը գրենք, Բարիզի Գոնսէրվաթուարը ժողովուրդին ունկնդրութիւն մը կու տայ Վէրտիի նոր գրած կրօնական երգերէն. անտարակոյս անվերջ ծափահարութիւններով պիտի վերջանայ այս ունկնդրութիւնը՝ որուն սակայն ներկայ չպիտի կրնայ գտնուիլ Բարիզի սիրելի արուեստագէտը. վասն զի իր կնկան մահուանէն ի վեր, գրեթէ չարունակ հիւանդ է, մտահոգութեան առթելու չափ։

Զմոռնամ ըսելու թէ այս մեծ վարպետը մեծ ալ բարերար մըն է և 3 միլիոն ֆրանքի ծախքով կառուցանել կու տայ անկելանոց մը՝ որ 100 ծեր ու աղքատ երաժիշտներու պատսպարանը պիտի ըլլայ։

* * *

Հիմա կ'արժէ որ ձեզի քանի մը տեղեկութիւններ ալ տամ իտալական նոր դպրոցին վրայ, ուր Վէրտիէն վերջ առաջին տեղը կրնայ բռնել Բուչչինին։ Աղքատ բայց երաժշտասէր ընտանիքի զաւակ՝ 38 տարեկան է հիմա Բուչչինի։ Սոնզոնիօ երաժշտական տպագրիչին կողմէ հաստատուած մրցման մասնակցելուն առթիւ, իր անձնաւորութիւնը յայտնուած է. առաջին գրած խաղն է Վիլլին որուն գտած յաջողութիւնը քաջալերած է զինքը գրելու Էտկառը, Մանոնը և մանաւանդ Պոհէմը՝ որով միայն իր անունը տարածուեցաւ աշխարհի չորս կողմը։ Ինչպէս ուրիշ առթիւներու մէջ ըսած եմ, զգացուած երաժշտութի՛ւնն է որ իր մէջ ունի յուզման և իրականութեան չեշտը, որ չեմ գիտեր ի՛նչ մը կ'աւելցնէ. և որովհետեւ Բուչչինի աղէկ տեղեակ է Պոհէմի կեանքին (ապրած ըլլալուն այդ միջավայրին մէջ) անոր համար աննման կերպով գրած է այդ խաղը, որ տրամի տեսակէտով ալ շատ յաջողակ եղած է իրեն։ Վակները սիրող մը, Բուչչինի, իտալական այն բնածին մեղեդիին կցած է տալ ինքնայատուկ նոր չեշտ մը, Պոհէմի կեանքին յուսահատ պարագաներուն յարմար մելամաղձիկ եղանակներ, անոնց վրայ հիւսելով Վակներեան ճոխութեամբ նուագագրութիւն մը։ Աննախանձ ու համակրելի, շատ պարզուկ երիտասարդ մը ու առաջնակարգ որսորդ մըն է. Որսորդութիւնը արգելք մը չէ որ հրաժեշտ տայ երաժշտական աշխարհին և կ'ըսեն թէ մօտերս Սոնզոնիօ երաժշտական տպագրիչին պիտի յանձնէ նոր նուագախաղ մը՝ որուն համար հիմնակուընէ գովեստներ կը շռայլուին։

* * *

Բուչչինիէն վերջ Լէօնքավալլօն, Բալիաչչիին հեղինակը։ Ասիկա ալ երիտասարդ մըն է և Բուչչինիին հաւասար. քանի մը աննշան գրուածներէ վերջ, հեղինակած է Բալիաչչին որ առաջնակարգ գործ մըն է և որ միայն բաւական եղած է իր անունը երաժշտական լաւագոյն կեդրոններու մէջ ծանօթելու. Բալիաչչին դեռ Բարիզի մէջ չէ ներկայացուած. և սակայն հազար անգամ աւելի կ'արժէ Քավալլէռիա Ռուսթիգանայէն։ Նիւթը ֆրանսական է (Բալիաչչիի մը՝ իր սիրած կնոջը երեսէն կրած դժբաղդութիւնները և վերջապէս իր կնոջ և անոր սիրահարին սպանումը) և կը հեռանայ մինչեւ հիմա իտալական երաժշտութեան մէջ գործածուած նիւթերէն. շատ աղէկ վերածուած է երաժշտութեան և բացի նուագագրութեան ճոխութենէն, Լէօնքավալլօ կրցած է մտցնել այդ խաղին մէջ Լէյթ-մօթիֆի գրութիւնը, որով խաղին ամբողջութեան մէջ անզգալաբար լաւ կապակցութիւն մը կը գոյանայ։ Երկրորդ արարուածը կատարեալ գերմանական երաժշտութիւն է, այնքա՛ն բարձր կ'երեւայ իր գիծերուն մէջ և նոյն իսկ Շումանի ոճն է պիտի կրնամ ըսել, այնքա՛ն թաքուն և համեստ բանաստեղծութիւն մը կայ արտադրուած։ Իր սիրած վարպետները այնչա՛փ շատ կը սիրէ սակայն Լէօնքավալլօ, որ անոնց գործերէն ակամայ բանագողութիւններ ըրած է. այսպէս, մէկէ աւելի տեղեր իր երաժշտութիւնը Պիզէին Գառմէնը և Վակների Թրիստանը յիշեցնել կու տան։ Լէօնքավալլօ գրած է նաեւ Չաթթերթոնը և Մէտիչին որոնք թէեւ յաջող գրուածներ, նոր բան մը աւելցուցած չեն. ամէնէն վերջի գրուածն է Պոհէմը զոր գրեթէ Բուչչինիի հետ մրցելու համար գրած է և որ ներկայացուած է Իտալիոյ ամէն կողմը։ Ընդհանուր կարծիքը սա է թէ, մրցման մէջ առաջնութիւնը Բուչչինիի մնացած է, պարզապէս, անոր անկեղծ ու բնական գործ մը ըլլալուն համար։

* * *

Կարգը կու գայ ձեզի խօսելու Մասքանիին վրայ, որ ճանչցուած է իբր հեղինակ միայն Քավալլէռիա-Ռուսթիգանայի. բայց անկէ զատ գրած է նաև Ամիքօ Ֆրից, Ռանցօ, Ռաթքլիֆ և Սիլվանօ. Մի՛ սպասէք որ գովեստներու կոյտ մը նուիրեմ Մասքանիին և մանաւանդ Քավալլէռիային, ընդհակառակը շատ վերապահութեամբ պիտի խօսիմ. այս նուագախաղը ժողովրդական յաջողութիւն մը ունեցած է աւելի, քան թէ արուեստագիտական յաջողութիւն։ Սոնձոնիոյի կող-

մէ հատատուած մրցման մը արդիւնք, մէկ օրուան մէջ հռչակաւոր ըրած է իր հեղինակը և Սոնձոնիոյի դրամական ազդեցութեան շնորհիւ ալ, բոլոր Եւրոպա տարածուած է քանի մը ամսուան միջոցին, բացի Ֆրանսայէն՝ ուր իրեն արժանի ցուրտ ընդունելութիւն մը ըրին։ Երաժշտութիւնը երիտասարդական եռանդով մը գրուած ըլլալ կ'երեւայ, բայց երբեք յարմարած չէ խաղին. շատ տեղեր ալ երաժշտութեան փայլ մը տալու համար անբնականութիւններ մտցուած են. Իբր զուտ երաժշտական հատուածներ սիրուն են նախերգը և միջներգը, որ ջութակներու ղանըլբըլին համար գըրուած են կարծես, քան թէ խաղին հետ վերաբերութիւն ունեցող հատուածներ։ Մելանուագի իտալական բնածին դիւրութիւնը այս խաղին մէջ ալ կը նըշմարուի, բայց քիչ մը չափազանց ստոր ճանով։

Մասքանիի միւս նուագախաղերը վար կը մնան Գավալլէռոյէն, և ըստ բաւականին յարգ գտած չեն, բացի Ամիքօ Ֆրից էն որ արժանիքով Գավալլէռոյին կը գերազանցէ. Երաժշտութիւնը այդ նուագախաղին մէջ աւելի չօշափած է Նիւթը, նուագքրութիւնը աւելի խնամուած ու ճոխ է, բացի քանի մը ուժգին չեշտերէ և աղմուկէ՝ որոնց գոյութիւնը կ'երեւայ, թէ անխուսափելի է։ Մասքանի առաջուան պէս առատ չի գրեր, վասն զի հիմա Բէզարօ քաղքին մէջ Լիսէ Միւզիգալ դը Ռօսինիին տնօրէնն է։ Վերջերս յայտնած իր կարծիքին նայելով, հակառակ Վակներեան մը ըլլալուն, տրամադիր կ'երեւայ իտալական երաժշտութեան ամէնէն հին մէկ ճիւղը՝ Օբէռա պուֆֆան մշակելու, որովհետեւ իտալական ժողովրդին վառվռուն քաղքերուն աւելի մօտ կրնայ ըլլալ այդ զուարթ ճիւղը և հետեւաբար աւելի յաջողութեան ենթակայ։

Իբր լաւ երաժիշտներ պէտք է յիշել նաև Ֆրանքէթթին, Ազրայէլի հարուստ հեղինակը՝ որ լաւագոյն կը սեպէ արուեստագէտ անունը, Սբիռօ տի Սամառա, հեղինակ Մառ-Բէլ-ի, Վան Վէսթըրհուտ, Ճիռատանօ և Պօիթօ՝ որուն անունը յիշեցինք Վէռտիի վրայ խօսած ատեննիս։

* * *

Իտալական զուտ երաժշտական (symphonique) դպրոց մըն ալ կայ, որուն գրեթէ յաջողագոյն երկու ներկայացուցիչներն են Մառթուչչի և Սկամպաթի։

Մառթուչչի հազիւ 40 տարեկան է. տիեզերական հռչակ ունի իբր դասական դպրոցի սիրող մը և հետեւող մը. իր պաշտուած առարկաներն են Պախ, Պէթովէն և Վակներ։ Պոլոնիի երաժշտական դպրոցին տնօրէնն է և իր ջանքերուն շնորհիւ այդ քաղաքը Իտալիոյ գրեթէ ամէնէն գեղարուեստասէր քաղաքը եղած է, Թէեւ իտալացի դասատուներ ունեցած է, Մառթուչչի գերման դպրոցը կը դաւանի. Վակների մասնաւոր հիացող մը և անոր գործերը ժողովրդին իբրապէս հասկցնող մըն է, կամ թէ աւելի ճիշդը՝ Վակների գաղափարները ու երաժշտութիւնը ամէնէն լաւ հասկցող իտալացի երաժիշտը ու լաւագոյն իտալացի դաշնակահարն է։ Ինքը ամենևին թատերանուագ չէ գրած, այլ զուտ երաժշտական հատուածներ, մինչև հիմա հեղինակած է, սէնֆօնի մը, դաշնակի և նուագախմբի համար Գոնչէռթօ մը, դաշնակի շատ հատուածներ, ինչպէս նաեւ դաշնակի և ջութակի համար սօնադ մը՝ զոր առիթ ունեցայ լսելու հանրածանօթ ջութակահար Ռոմանոյի մտերմական մէկ երեկոյթին։ Զարմանալի է նշմարել որ իտալական խանդավառ բնաւորութեան տէր մէկը կրցեր է ժուժկալ ըլլալ և գերմանական ոճով՝ աւելի ձայներու ճարտարապետութիւն մը յօրիներ է քան իտալական մելանուագներու խառնուրդ մը։

* * *

Սկամպաթի ալ երիտասարդ մը կը սեպուի. ինքն ալ Հռոմ կը բնակի, ուր Բինէլլի և Կիւլլի երաժիշտներուն հետ հիմնած է Քուինթէթ դը Ռոմ-ը և մեծ նուագախումբերու ունկնդրութիւններ։ Իբր հեղինակ, մինչև հիմայ գրած է գեղեցիկ սէնֆօնի մը, աւելի իտալական ոճով, որ ամէն երաժշտական կեդրոններու մէջ մեծ ընդունելութիւն գտած է. սքանչելի հոգեհանգստի պատարագ մը՝ որ իր վեց մասերուն մէջ ալ արուեստի նրբութիւններով օժտուած է և մանաւանդ եկեղեցական երաժշտութեան վսեմութեան վրայ գաղափար մը կու տայ. ունի գրած նաև սօնադ մը, քառաձայն մը և դաշնակի հատուածներ։ Սկամպաթի ժողովուրդը բարձր երաժշտութեան ընտանեցնելու համբաւը վաստկած է արժանաւորապէս, արքայական պալատին ալ պատուակալ նուագապետն է։ Սկամպաթի և Մառթուչչի, երկուքն ալ մեծ արուեստագէտներ փոխադարձաբար, մեծ յարգանք կ'ընծայեն իրարու և դեռ երկու շաբաթ առաջ Բրիւքսէլի մէջ իտալական երաժշտութեան յատկացած մեծ նուագահանդէսի մը առթիւ, իր գործերուն հետ մէկ տեղ Մառթուչչի սքանչելի կերպով առաջնորդեց Սկամպաթիի գործերը։

Այսպէս, երեսուն տարուան ընդհատումէ մը վերջ, (որուն միջոցին բացի Վէրտիէն, միջակ կերպով փայլած են Բոնքիէլլի և Մառքէթթի) վերստին կը ծաղկի ահա իտալական դպրոցը, աղէկ խոստումներ տալով երաժշտական աշխարհին։

Հ.

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՎԵՐՋԱՊԷՍ

Կասկածը իր վերջին աստիճանին հասած է թէ այս անգամ ալ եւրոպական դիւանագիտութիւնը չպիտի յաջողի իր խաղաղասէր ջանքերուն մէջ։ Միջամտութիւնը մինչեւ հիմա լոկ պաշտօնական երեւոյթ մը ունէր, տեսակ մը ձրի իրաւարարութիւն՝ որուն կարեւորութիւնը կախում ունէր այն յօժարութենէն միայն, զոր պիտի գտնէր վիճողներու մէջ։ Այդ միջամտութիւնը տեսակ մը բարեխօսութիւն է միայն, որ սովորաբար տկարագոյն կողմին համար կ'ըլլուի զօրաւորին քով, կամ խաղաղութեան շահերը պաշտպանելու գերագոյն ճիգ մը, բարոյական հեղինակութեամբ միայն զօրացած։

Եւրոպա այս ձեւով միջամտութիւն մը ըրաւ Միացեալ Նահանգաց մօտ, և առաջին պահուն կարծուեցաւ թէ անոր ձայնը լսելի պիտի ըլլար քաղաքական Ամերիկայի շրջանակին մէջ, լռեցնելու համար սանձարձակ ճինկոյութեան մը յախուռն պահանջումները։ Բայց երկու խորհրդարաններուն միացեալ քուէն հիմա ամէնափոքր հանդոյց մը միայն թողած է խաղաղութեան բարեկամներուն նուաբեկած յոյսերուն համար։ Տեսակ մը գերագոյն ճիգ կը սպասուի Մաք Քինլի նախագահէն, ժամանակ մըն ալ երկարաձգելու համար իր ձգձգումի քաղաքականութիւնը, որպէս զի հաշտութեան քանի մը կորսուած և հեռաւոր լասաերը երեւան ելլեն խռովութեանց և չփոթներու մրրկածուփ Ովկիանոսին վրայ։ Արդեօք կորա՞ծ է ամէն յոյս։

Այս հարցումին՝ որ տակաւին կը յամառի կը մնայ՝ երբ երկու ազգերուն դիւանագիտական յարաբերութիւնները իրենց խզումին կը գահավիժին արագ արագ, և երբ անդունդը կը մեծնայ կը փոխնայ հետզհետէ աւելի ուժգնութեամբ, պատասխան գտնել դժուար է՝ նոյն իսկ այն անձերուն համար՝ որոնք արհեստով քաղաքագէտ են, և կրնան ընդնշմարել ամէնանուրբ տարրերը՝ որ յաճախ փրկութիւն կը ծառայեն ամէնադժուար կացութիւններուն մէջ անգամ։ Ամէն յոյս կորա՛ծ, և երկու քաղաքակիրթ ազգեր գտնելինդ կռուի մը կը պատրաստուին երկու Ովկիանոսներուն մէջ, և Եւրոպա չի կրնար անհետացնել պատերազմին վտանգը առանց զէնքի զօրութեամբ միջամտելու սպառնալիքին։

Բայց տակաւին, եթէ սակայն պիտի պահուին այս անգամ պատերազմը կանխող դիւանագիտական անհրաժեշտ գործողութիւնները, առ նուազն մէկ շաբաթ պէտք է աւարտելու համար երկու գժտող ազգերուն վերջին բանակցութիւնները, վերջնագիրներու փոխանակութիւնը, և հուսկ ապա վերջնական խզումը։

Այս է առ այժմ սպանօ-ամերիկեան խիստ կասկածուած պատերազմին անմիջական նախընթացը։

Գալով այս կարճ միջոցին մէջ ըլլալիք միջամտող բանակցութեանց, կարեւոր բան մը չենք կրնար ըսել, քանի որ մէկ կողմէն տեսակ մը վերապահում կայ Եւրոպայի քաղաքական շըրջանակներուն մէջ, և միւս կողմէն անհաշտ կամ խիստ չեզոքութեան զըրոյցներուն կը հակասեն վերջին և աւելի ուժով միջամտութեան մը զրոյցները։

Ամէն պարագայի մէջ, Մաք Քինլի Նախագահին խոհեմութենէն և ամերիկեան Սահմանադրութեան իրեն տուած թանկագին առանձնաշնորհումներէն կը սպասուէր անակնկալ մը, միջին անսպասելի ճամբայ մը, պատերազմին վտանգը հեռացնելու համար։ Շատերէն կը բամբասուի Պ. Մաք Քինլի, թէ չարաչար գործածեց Սահմանադրութեան իրեն տուած նախաձեռնութիւնը, Համաժողովին թողլով գերագոյն որոշումները պատերազմը վճռելու համար։ Բայց Համաժողովը արտօնութիւն տալով Նախագահին՝ ուզածին չափ և պէս գործածելու Ամերիկայի ցամաքային և ծովային ուժերը, լռելեայն կ'ընդունի թէ Մաք Քինլի, եթէ հարկ ըլլայ, կրնայ չգործածել զանոնք։ Հետեւաբար կացութեան բանալին դարձեալ Նախագահին ձեռքն էր. միակ յոյսը կը մնար Նախագահը. այս յոյսին վրայ պիտի աւելցնէինք նաեւ եւրոպական միջամտութեան նորոգուած մէկ ձեւը, եթէ եւրոպական թերթերուն տուած հակասական լուրերէն ամբողջ մը ձեւացնել կարելի ըլլար։

* * *

Մինչդեռ այս խորհրդածութիւնները կ'ընէինք, հեռագիրը մեզի իմացուց թէ Մաք Քինլի Նախագահ արժանի չէ գտած իր սահմանադրական առանձնաշնորհումները սպառել խաղաղութեան պահպանման համար, և վերջնագրի մը ձեւով Վաշինկթընի սպանիական դեսպան Պ. Բոլօ Պառնապէի հաղորդուած են Համաժողովին որոշումները, և Պ. Բոլօ իր անցագիրը խնդրած ու հեռացած է Վաշինկթընէն։

Վերջին լուրերը խաղաղութեան համար բոլորովին յուսահատական են։ Մ. Նահանգաց յամառութեան Սպանիա պիտի դիմադրէ եռանդուն հայրենասիրութեամբ մը, և անգամ մը որ պատերազմի յայտարարութիւնը խզէ աշխարհի խաղաղութիւնը, դիւանագիտութեան համար դժուարութիւնները պիտի սաստկանան։ Եթէ Ամերիկա տիրէ Քուպայի —ինչ որ խիստ հաւանական կը նկատեն շատերը— Սպանիոյ մէջ ներքին խռովութիւնները կը վախցուի, և Եւրոպեան ցամաքին կարեւոր մէկ կողմին մէջ տեսնուած շարժումները անտարբեր չեն կրնար թողուլ եւրոպական պետութիւնները, որ կարելի պիտի ըլլան, այս անգամ թերեւս տարբեր սպառնալիքով կամ միջոցներով, Սպանիոյ կացութիւնը փրկելու և հաւասարակշռութիւնը անվթար պահպանելու համար։

Մղուելիք կռիւը հսկայական է. ամբողջ աշխարհ մը —Նոր Աշխարհը— հին աշխարհին մէկ հատուածին դէմ ճակատ կը մղէ. այս անհաւասար կռիւը եւրոպական պետութեանց մէջ ի՞նչ զգացումներ պիտի արթնցնէ. ելմտական և առեւտրական շահերը ի՞նչ ուղղութիւն պիտի տան անոնց դիւանագիտութեան. սպանիական արժեթուղթերուն տէրերը ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի բանեցնեն իրենց կառավարութեանց վրայ. Ամերիկայի դէմ Եւրոպայի պաշտօնական և անպաշտօն շըրջանակներու մէջ սնուցուած տեսակ մը նախանձը, խիստ մրցումը ի՞նչ ընթացք պիտի հարկադրէ անոնց վրայ։

Ահաւոր հարցումներ, ահաւոր հետեւութիւններով լեցուն։

Վերջնագիրը տրուելէն, դիւանագիտական յարաբերութիւնները գրեթէ խզուելէն վերջ, մեր կողմէ հաշուուած յամառութիւն կ'ըլլայ տակաւին յուսալ թէ վաղը կէս գիշերին երբ վերջնագրին պայմանաժամը լրանայ, տակաւին պատերազմ չպիտի ըլլայ։

Ե.

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՍՊԱՆԻԱ-ԳԱՏԵՐԱԶՄԻ ՄԻՋՈՑԻՆ.—Ինչպէս քանի մը անգամ ակնարկեցինք, եթէ պատերազմ ծագի Սպանիոյ և Ամերիկայի միջև, ծովահէնութիւնը մեծ վնասներ պիտի պատճառէ Մ. Նահանգաց առեւտրական շահերուն։ Այս հեռապատկերը կը տրտմեցնէ նաև Անգլիոյ քաղաքագէտները, վասն զի Լոնտոնի վաճառականները և Անգլիոյ քաղաքականութիւնը նախամեծար կը համարին հարիւր անգամ ժանտախտ կամ քօլէրա տանիլ երկրի մը մէջ քան ետ ձգել իրենց առեւտրական գործողութիւնները։ Այս պատճառաւ Նիւ Եորքի և Լոնտոնի մէջ հետեւեալ երեւակայական ողբերը կը կրկնեն.

«Ծովահէնութիւն երբե՛ք, բարբարոս միջոց մըն է այն։ Միացեալ Նահանգները կը հրաժարին անկէ, և կը սպասուի որ ասպետական Սպանիան չդիմէ՝ իր կարգին՝ այդ հնարքին։» Ասոր վրայ հիմա երկու աշխարհներու մամուլին մէջ մեծ պայքար կը մղուի, ի հարկին և յանուն մարդկութեան սրբազան իրաւունքներուն (***) պախարակել վարմունքը այն Սպանիացիներուն՝ որ պատերազմելու բնագաւառով իրենց պաշտպանութեան համար պիտի գործածեն իրենց ձեռքը գտնուած բոլոր միջոցները։

Քաղաքական շրջանակներուն մտաւոր վիճակը բաւական հետաքրքրական է. Անկլօ-Սաքսոն աշխարհին վրայ աննշաւ չեզոքութիւն մը պահելու յանձնարարութիւն մը կը տեսնուի։ Եթէ դժբաղդաբար ռազմական պետութիւն փորձուի օգնել Սպանիոյ, ամէն բան պիտի կորսուի։ Անգլիա իր համակրութիւնը չի ծածկեր Մ. Նահանգաց համար. ինք, եթէ պէտք ըլլայ, Մ. Նահանգաց կողմը պիտի անցնի, քանի որ անոնք աւելի զօրաւոր են, և ասկէ ընդհանուր պատերազմ մը կրնայ ծագիլ։

Ժուռնալ կը հարցնէ իր իտալացի պաշտօնակիցներուն թէ. «Մենք այսպէս պիտի ընէի՞նք, եթէ բաւական խելք ունենայինք հասկնալու համար լատինական միութեան մը հարկը՝ աշխարհի մէջ լատինական շահերը պաշտպանելու համար։ Սպանիա, Իտալիա և Ֆրանսա պիտի կըրնա՞ն համաձայնիլ ոչ միայն Միջերկրականի մէջ, այլ նաեւ պաշտպանելու համար հարաւային Ամերիկայի լատին հանրապետութիւնները անկլօ-սաքսոններու ոտնձգութեանց դէմ։»

Ազգերու կռուին պիտի յաջորդէ ցեղերու կռիւը, կը չարունակէ Ժուռնալ, և ճակատագրական է այս։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԿԱՐԾԻՔՆԵՐ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՀԱՄԱՐ.—Զկարծուի թէ միայն Եւրոպայի մեծ օրաթերթերն են որ կը պախարակեն Ամերիկայի Համաժողովին որոշումները սպանօ-ամերիկեան վէճին առթիւ։ Նոյն իսկ ամերիկեան մամուլին շատ մը ներկայացուցիչները կը պարսաւեն նոյն որոշումները։ Այսպէս Թրիբիւն Հէրըլտ վերջերս հետեւեալ բացագանչութիւնը ըրած է. «Համաժողովը դադրեցաւ խօսելէ յանուն ամերիկեան ժողովրդին. պատերազմ ուզեց, եթէ ոչ խօլ կերպով մը, գոնէ տեսակ մը անխոհեմութեամբ. կարգ մը քաղաքագէտներ ուզեցին զիրար գերազանցել, ահա ճշմարտութիւնը։» Պալթիմորի Ամէրիքէն օրաթերթը այսպէս կ'ըսէ. «Ինքզինքնին յարգող Ամերիկացիները պէտք է պարսաւեն բռնուած դիրքը երբ հասկնան թէ ի՛նչ չարժառիթներով և ի՛նչ թեթեւութեամբ մեր ազգը պատերազմի կը մղուի»։ Ֆիլատելֆիոյ, Չիքագոյի, Ս. Լուիի, Նոր Օրլէանի, Լուիզվիլի, և Մ. Նահանգաց ուրիշ մեծ կեդրոններու գլխաւոր օրաթերթերը միեւնոյն լեզուով կը պախարակեն Համաժողովին որոշումները։ Նիւ Եորքի Թրիպիւնը և Նիւ-Եորք Հէրըլտ մինչեւ իսկ կ'ըսեն թէ. «Համաժողովին քուէարկած որոշումները կուսակցական մեքենայութիւններ են, նախագահին և հանրապետական կուսակցութեան համերաշխութեան դէմ ուղղուած։»

ՍՊԱՆԻԱՑԻ ԴԻՒԱՆԱԳԷՏԻ ՄԸ ԿԱՐԾԻՔԸ.—Իտալական թերթի մը խմբագիրը սպանօ-ամերիկեան կռուին առթիւ տեսակցութիւն մը ունենալով սպանիացի դիւանագէտի մը հետ, այս վերջինը բացագանչեց. «Աստուած չընէ որ Սպանիա Ամերիկացիներէն յաղթուի։»

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԴԻՐՔԸ.—Գերման կէս պաշտօնական թերթ մը կ'ըսէ թէ Լոնտոնի մէջ լուր տարածուեցաւ որ Վաշինկթընի մեծ պետութեանց ներկայացուցիչները սպանօ-ամերիկեան կռուին մէջ Մ. Նահանգաց դէմ մխիթարական ցոյցեր պիտի ընեն։ Սխալ է այս լուրը, գոնէ Գերմանիոյ տեսակէտէն։

ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆՔ.—Ամերիկեան գործակատար մը Պիրմինկամի մէջ կը բանակցի հարիւր հազար Լի-Մէթֆօրտ հրացան գնելու համար։ Պիրմինկամի գործարանները գիշեր ցերեկ կ'աշխատին հրացան և փամփուշտ շինելու համար։

Սպանիոյ Պէրլինի նաւային գործակատար Պ. Սանտօվալ Ապրիլ 18ին Քիլ գնաց, Շմարձկոփի տեսակէն բազմաթիւ թորփիլներ գնելու և Սպանիա տանելու համար։

Բէլլէր Լոյտ Պէրլինէն կ'իմանայ թէ Ամերիկա առաջարկած է Համպուրկի ընկերութենէն գնել Փիւրսթ Պիզմարք մեծ շոգենաւը։ Արդէն նոյն ընկերութիւնը Ամերիկայի ծախած է Նորմանիա, Քոլոմպիա շոգենաւերը։ Քայզեր Վիլհէլմէն ետքը Փիւրսթ Պիզմարք գերմանական շոգենաւերուն ամէնէն արագընթացը և ամէնէն մեծն է։

ԶՕՐԱՀԱՆԴԷՍ.—Ապրիլ 16ին Շմէլծի ռազմափորձի դաշտին վրայ տեղի ունեցաւ Վիէննայի պահապան զօրքերուն գարնանային աւանդական զօրահանդէսը։ Օդը շատ գեղեցիկ էր։ Ֆրանսուա-Ժոզէֆ կայսրը ռազմափորձին վայրը հասաւ ընկերակցութեամբ արքեդքսերու և փայլուն հետեւորդներու, և ձիու վրայ նստելով անցաւ զինուորներուն առջեւէն։ Այս վերջինները յետոյ կարգաւ անցան վեհապետին առջեւէն զարմանալի ճշդապահութեամբ և խանդով։ Մէկ ժամէն աւարտեցաւ զօրահանդէսը և կայսրը ձիով Շէօնպրունն գնաց՝ ժողովրդին խանդավառ կեցցէներուն մէջէն։

ՉԻԼԻ ԵՒ ԱՐԺԱՆԹԻՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆՔ.—Պուէնոս Այրէզէն Լոնտոն հասած լուրերը ցոյց կու տան թէ Չիլիի և Արժանթինի սահմանագլխի խնդիրը փոխանակ խաղաղելու աւելի սաստկացած է, երկու կողմէն սպառազինութիւնները կը չարունակուին. Արժանթինի Հանրապետութիւնը ծրագիր մը կը պատրաստէ իր նաւային ուժերն ալ աւելցնելու համար։ Այս նպատակին յատկացուած է 180 միլիոն ֆրանքի փոխ մը։ Հանրային հանգանակութիւն մը բացուեցաւ ի նպաստ սպառազինութեանց և փայլուն յաջողութիւն մը ունեցաւ։ Հաւաքուած դրամներով մարտանաւ մը պիտի գնուի։ Բնութիւնը այս տարի շատ նպաստեց Արժանթինի։ Ամէն ակնկալութիւն գլեց անցուց ցորենի հաւաքը, որ մէկ միլիոն տակառաչափէն աւելի եղաւ։ Գաղթականութիւնը անընդհատ կը չարունակուի դէպի Արժանթին։ 1873էն մինչեւ 1893, 2 միլիոն 410,036 հոգի Արժանթին գաղթած են, որոնցմէ 666,213ը սակայն իր'նց երկիրը վերադարձած են։ 1 միլիոն 743,833 հոգին մնացած են հոն, որոնցմէ 725,535ը իտալացի։ Երկրին մէջ քաղաքական հանդարտութիւն կը տիրէ տակաւին։ Նոյն իսկ ո և է շարժում չի կայ Հանրապետութեան նախագահին մօտալուտ ընտրութեան առթիւ։ Ռոքքա զօրավարը միակ և անվիճելի ընտրելին կը մնայ։ Ազգային ժողովը Սահմանադրութեան վերաքննութիւնը քուէարկեց, որով ուրիշ բարեկարգութեանց մէջ, երեսփոխաններուն թիւը կը բարձրանայ 120ի, այսինքն 1 երեսփոխան 33,000 մարդ գլուխ. ասկէ զատ երեք նոր նախարարութիւններ կազմուած են. ծովային, արդարութեան, երկրագործութեան նախարարութիւնները։

ՏԱՆԸՄԱՐՔԱ ԵՒ ՌՈՒՍԻԱ.—Նիքօլա Բ. Քրիսթիան Թագաւորին (իր պապուն) 80րդ տարեդարձին առթիւ չքեղ համազգեստ մը ղրկեց անոր, համաձայն այն պատուակալ աստիճանին՝ զոր Քրիսթիան Թագաւորը ունի ռուսական բանակին մէջ։ Ռուսիոյ մայր կայսրուհին իր հօրը ղրկեց զոյգ մը թեւնոցի ադամանդազարդ կոճակ։

ՎԻԼՀԷԼՄ Բ.—Տրէզտա քաղաքին յոբելեանին հանդէսներուն ներկայ ըլլալու համար, Գերման կայսրը հոն գնաց։ Աւստրիոյ կայսրն ալ պիտի երթայ։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԾԵՐԸ.—Աթենական մամուլը այս վերջին օրերս կը զբաղի միայն արքայական ընտանիքին Պէլոպոնէսի մէջ կատարած ուղեւորութեան պարագաներով, և առանց բացառութեան կը հաստատուի որ Թագաւորին և անոր ընտանիքին համար եղած ընդունելութիւնը հետզհետէ երեւան կը հանէ խորին հաւատարմութեան զգացումները՝ որոնցմով յոյն ժողովուրդը ոգեւորուած է թագաւորական գերդաստանին նկատմամբ։ Ամենափոքր աւանին մէջ անգամ ամբոխը զարմանալի ինքնաբերականութեամբ մը կը փութար Վեհապետին անցքին վրայ և կը ծափահարէր զայն, մինչդեռ իր քաղաքապետներուն բանախօսութիւնները ամէնուրեք կը բացատրէին ժողովրդին համոզումը թէ ազգային կեանքին վերականգնումին խարիսխն է թագաւորական ցեղը։ Անգամ մըն ալ սակայն այս շրջագայութեան հետեւանքով տեսնուեցաւ թէ տեղական ազդեցութիւններ զանազան կուսակցութեանց շնորհիւ ժողովրդին իրական պէտքերու վնասներ կը հասցնեն։ Զոր օրինակ, Եկիոնի քաղաքապետը խոստովանեցաւ Թագաւորին թէ ինքը կարող չէր ընելու ինչ որ պէտք էր ընել ժողովրդին բարիքին համար, վասն զի իր (քաղաքապետին) քաղաքական հակառակորդները ընդդիմութիւններ կ'ընեն։ Վեհապետն ալ գիտցաւ թէ փափաքելի է որ վերջ մը տրուի քաղաքական կուսակցութեանց ամենակարողութեան, և ժողովրդին իրեն համար ցոյց տուած համակրական նշաններէն խիստ յուզուած՝ յայտնեց թէ ազգին անձնուիրութեան աւելնելով պիտի կրնայ վերջապէս կուսակցութեանց աւերարար լուծէն ազատել իր ազգը։

Գալով Յունաստանի խորհրդարանական կացութեան, կ'երեւայ թէ Զայմիսի նախարարութիւնը համոզուած է որ անկարելի պիտի ըլլայ իրեն համար իշխանութիւնը չարունակել խորհրդարանին հետ, որուն մեծամասնութիւնը յայտնապէս Տելիանական է, և թէ ամէն պարագայի մէջ պէտք է լուծել ներկայ խորհրդարանը և նոր ընտրութեանց ձեռնարկել։ Այս նպատակով կը խորհուի ներկայ նախարարութիւնը զօրացնել, անոր մէջ առնելով Խորհրդարանական մեծ կուսակցութեանց քանի մը պարագլուխները, մանաւանդ Թրիքուբուսեան կուսակցութենէն, որ տակաւին խորին արմատներ ձգած է երկրին մէջ։ Արդէն հիմա երկու նոր անդամի պէտքը կայ, ծովային և ելմտական գործոց նախարարներուն տեղ, որոնք գրեթէ հրաժարած են։

Բայց առ այժմ դահլիճին բոլոր ուշադրութիւնը երկրին ելմտական բարեկարգութեան վրայ է. անգամ մը որ այս խնդիրը կարգադրուի, կարելի պիտի ըլլայ նոր ընտրութեանց ձեռնարկել։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆԱՍՏԱՆ.—Չինաստանէն Ֆրանսայի ձեռք ձգած իրաւունքներէն ամէնէն կարեւորը երկաթուղիին երկարաձգումն է դէպի Եուն Նան։ Արդարեւ կարելի չէ տարակուսիլ տակ ձգել թէ Հնդկաչինի ֆրանսական գաղթականութիւնները յիշուած օգուտն այս երկաթուղին, որ արագ և ապահով հաղորդակցութիւն մը պիտի բանայ հարաւային Չինաստանի հետ։ Այս երկաթուղին առաջին հատուածը Լաօ-Քէյէն մինչեւ Եուն-Նան-Ֆու պիտի երթայ, գատ ճիւղ մըն ալ պիտի հաստատուի Թուլի Ֆույի վրայ Եուն Նանի արեւելեան կողմը։ Եուն Վան Ֆույէն գիծը պիտի չարունակուի, Եան-Չէ-Քեանկի ճամբով, մինչեւ Սու-Չէու-Ֆու, և պիտի յանգի Սէ-Չուան մայրաքաղաքը։

Այս երկաթուղիներուն առաւելութիւնները արդէն երկար ատենէ ի վեր ծանօթ էին, և Հնդկաչինի ֆրանսական գաղթականութեանց զարգացումը պիտի պարտաւորէր ֆրանսական կառավարութիւնը որ այդ մենաշնորհները անպատճառ օր մը ձեռք ձգէր Չինաստանէն։ Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ պատահած դէպքերը ի նպաստ Ֆրանսայի փութացուցին այս ծրագրին իրականացումը։

ՃԱՊՈՆԻ ԴԻՐՔԸ.— Այսօր Ճապոն 45 միլիոն բնակիչ ունի, ամէնքն ալ համացեղ, որոնք միեւնոյն լեզուն կը խօսին և հայրենասիրական միեւնոյն զգացումով տոգորուած են։ Զօրաւոր նաւատորմիղ մը պահելու համար Ճապոն պէտք չունի բնաւ մէկէ մը ածուխ խնդրելու. նոյն իսկ ինք կը ծախէ օտարին, 1896ին Շանկայի մէջ մտած 434,000 տակառ ածուխը ճապոնական արտադրութիւն էր բոլորովին։ Այսքան յաջողակ պայմաններու մէջ երկիր մը դիւրաւ պիտի կրնար ստեղծել բանակ մը եւ նաւատորմիղ մը՝ որ քիչ ատենէն պիտի գերազանցէր եւրոպական պետութեանց մեծ մասը։ Ճապոն ունի նիւթական եւ բարոյական այնպիսի տարրեր որ կրնայ դիրք մը բռնել ամէնէն մեծ պետութեանց մէջ եւ կշռել անոնց խորհրդակցութեանց վրայ։ Երբ ռուսական մեծ գիծերը աւարտին, եւ եթէ Ճապոն համաձայնի Ռուսիոյ հետ, միւս խումբին պիտի կրնայ դէմ դնել։ Ֆրանսա և Գերմանիա նաւախումբ մը միայն ունին Ծայրագոյն Արեւելքի մէջ, բայց Ռուսիա եւ Ճապոն հոն իրենց տունին մէջ եղած պէս են. առաջինը Ուրալի ցամաքը բռնած է մինչեւ Ամէրիկա. Ճապոնի ձեռքն են բոլոր կղզիները, Քամչաթքայէն մինչեւ Ֆորմոզա, Քորէայէն մինչև Չինաստան։

ԳԻՏՆԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱԺՈՂՈՎԸ.—1898ի նստաշրջանը փակուեցաւ անցեալ շաբաթ օր Սորպոնի մէջ իր վերջին նիստը գումարելէ վերջ, որուն կը նախագահէր հանրային կրթութեան նախարար Պ. Ռամպօ։ Իմաստասիրութեան ուսուցիչ Պ. Տայլիէ պերճախօսօրէն ընդլայնելով իր տեսութիւնները «բարոյական գիտութեանց մեթոտին ներկայ վիճակին վրայ,» յետոյ խօսեցաւ Պ. Ռամպօ։ Նախարարը Համաժողովին անդամներուն կարեւոր լուր մը հաղորդեց թէ ասկէ վերջը Համաժողովին նիստերը Բարիզի և գաւառներուն մէջ միանգամայն պիտի կատարուին։ Այսպէս պիտի չարունակուի մտաւորական ապակեդրոնացման սկզբունքին գործադրութիւնը, զոր վերջերս Ֆրանսայի Կաճառը ջատագովեց։

«Ուր տեղ ալ որ գումարուի Համաժողովը, չարունակեց Պ. Ռամպօ, ամէնուրեք սիրալիր ընդունելութեան մը պիտի հանդիպին ուսուցիչները, բարի գալստեան միեւնոյն մաղթանքներուն՝ որոնց զանազանութիւնն իսկ մեր լեզուին հրապոյրը կը կազմէ. ամէնուրեք ձեր ներկայութիւնը պիտի բաւէ մթութենէն դուրս հանելու համար արուեստի և գիտութեան գանձեր, պիտի ստեղծէ անակնկալ աշխատակիցներ, պիտի ազատագրէ բարի կամքերը՝ որոնք թերեւս չափազանց համեստութեան պատճառաւ կաշկանդուած են։»

Նախարարը յետոյ աչքէ անցուց զանազան ճիւղերուն աշխատութիւնները, յիշեց գիտնական կարեւոր առաքելութիւնները որ այս տարուան մէջ կատարուեցան, Թագաւորաց հարիւրապետին պաշտօնը Սաքքարայի մէջ. Պ. Էտուառ Ֆայի պաշտօնը Զամպէզի մէջ. Հայր Տըլաթրի պաշտօնը Կարքէտոնի մէջ. Պ. Պ. Պոնէնի և Շաֆանժոնի պաշտօնը Ասիոյ մէջ, Քոլէժ տը Ֆռանսի սանսկրիտ երիտասարդ և բազմահմուտ ուսուցիչ Պ. Սիլվէն Լէվիի պաշտօնը Նեբալի (Հնդկաստան) մէջ։

«Այսպէս, չարունակեց նախարարը, Ֆրանսացի ուղեւորները կը տարածուին ընդարձակածաւալ Ասիոյ ամէն կողմերը, և եռանդի կողմէ կը մրցին Անգլիացիներուն և Ռուսներուն հետ, բայց կը շարժին միմիայն գիտութեան անշահախնդիր սիրով, մինչդեռ մեր մրցակիցները և նըմանակիցները իրենց ազգային շահերը կը դիտեն, և այս շահախնդրութիւնը օրինաւոր է, քանի որ այդ գաւառները անոնց ստացուածներուն մօտերը կը գտնուին։»

ՀԵՏԱՔՐՔՐԱՇԱՐԺ ԲԱՆՏԱՐԿԵԱԼ ՄԸ.—Այս պահուս Բոնէքթիքըթի (Մ. Նահանգներ) բանտին մէջ կը գտնուի Ճոն Հէնրի Տավիս անուն բանտարկեալ մը որ Շէյքսփիրի բոլոր գործերը գոց գիտէ, և այդ բանին համար 14 տարի նուիրած է իր կեանքէն։ Բանտարկեալն առաջ Շէյքսփիրի և անոր գրածներուն մասին ոչինչ գիտէր։ Իր հետաքրքրութիւնը արթնցաւ երբ լսեց կրօնաւորի մը անոր վրայ խօսիլը, որ Սթաֆորտէն եկած էր, բանաստեղծին ծննդավայրը։ Տավիս Շէյքսփիրի գրեթէ բոլոր դասական տպագրութիւնները ունի և կը թղթակցի նոյն Շէյքսփիրեան հեղինակութեանց հետ։ Իր սիրական ողբերգութիւնն է «Համլէթ»ը և իր միակ փառասիրութիւնն է ներման արժանանալով Անգլիա երթալ և այցելել Շէյքսփիրի ծնած քաղաքը։

ՍԷՆ-ՊԷՐՆԱՌԻ ՇՈՒՆԵՐԸ.— Մ. Նահանգներու մէջ քլիւպ մը կայ որ պաշտօն ունի բազմապատկել Սէն-Պէրնառ շուներուն ցեղը և միեւնոյն ատեն ազնուացնել։ Այս նպատակով քլիւպը, որ իր տրամադրութեան տակ հարուստ դրամատուներ ունի, այդ ցեղին պատկանող երկու խիստ ընտիր շուներ ծախու առաւ վերջերս, առաջինը 51000 ֆր.ի և երկրորդը 25000 ֆր.ի։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԷՆ

Ամերիկեան երկու գունդ հետեւակազօրք՝ սեւերէ բաղկացած՝ Քի-Ուէսթի հասան, ուր բան մը պատրաստուած չէր զիրենք ընդունելու համար։ Քաղաքին փողոցներուն մէջ նախատուեցան ժողովուրդէն։ Այս պահուս տասնըութը մարտանաւ կայ Քի-Ուէսթի առջեւ, որոնք պատրաստ են նաւային ցոյց մը ընելու Հավանայի առջեւ։ Մէյնի նախկին հրամանատար Սիկզպի նաւապետ Սէն-Բոլ մարտանաւին հրամանատար կարգուած է։ Սէն-Բոլ Ֆիլատելֆիոյ առջեւ պիտի կենայ տասն օր։ Պատերազմի համար պէտք եղած դրամը գտնելու միջոցները որոշուած են։ Կրկին տուրք պիտի դրուի գարեջուրին, ծխախոտին, թէյին, սուրճին վրայ. ասկէ տարին 100 միլիոն տոլար շահ պիտի ըլլայ։ 500 միլիոն տոլարի ժողովրդական փոխառութիւն մը կը պատրաստուի։

Ցոյցեր Սպանիոյ մէջ.—Բոլոր կուսակալներուն խիստ հրահանգներ ղրկուեցան ամերիկեան հիւպատոսարանները պաշտպանելու համար, վասն զի թէ՛ Մալակայի և թէ՛ ուրիշ կեդրոններու մէջ Ամերիկացւոց դէմ գրգռումը վերջին աստիճանին հասած է։ Ոստիկանութիւնը և զինուորները ոտքի վրայ են միշտ անդորրութիւնը պահպանելու համար։ Մալակայի մէջ բազմաթիւ վիրաւորեալներ կան։

Պարշելոնայի մէջ երբ հասարակութիւնը իմացաւ ամերիկեան ծերակոյտին որոշումը, աննկարագրելի յուզում մը տեղի ունեցաւ, և ամբոխը «Կեցցէ Սպանիա» աղաղակներով վազեց դէպ ի ամերիկեան հիւպատոսարանը։ Հեծեալ ոստիկանները փութացին և ամբոխը ցրուեցաւ առանց միջադէպի։

Վալէնսի ցուցարարներուն մէջ կիներ ալ կային, որ հայրենասիրական աղաղակներ արձակեցին։ Զինուորները երկու անգամ կրակ ըրին։ Անդորրութիւնը վերահաստատուեցաւ։

ՇՐՋԱԲԵՐԱԿԱՆ

Տ.

Ներկայիւս կը յայտարարենք թէ Մ. Միրամլքեճեան Լ. Բանիկեան անուան տակ ընկերութիւննիս լուծուած և յիշեալ ընկերութեան պարտքն ու պահանջքը և գործառնութեանց չարունակութիւնը ստանձնած է Լ. Բանիկեան։

Մնամք յարգանօք

Մ. ՄԻՐԱՄԼՔԵՃԵԱՆ Լ. ԲԱՆԻԿԵԱՆ

Կ. Պոլիս 1/13 Ապրիլ 98 36 1—3

ՀԵՌԱԳԻՐ

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ 19 Ապրիլ.—Մաք Քինլի նախագահը վաղը պիտի ստորագրէ Համաժողովին քուէարկած որոշումները եւ Սպանիոյ ուղղուած վերջնագիրը։

—Մաք Քինլի նախագահը այս առտու ստորագրեց Համաժողովին որոշումները եւ վերջնագիրը որ հեռագրուեցաւ Մատրիտ ամերիկեան դեսպանին, որպէս զի այս վերջինը Սպանիոյ կառավարութեան հաղորդէ զայն։ Վերջնագրին պատասխանելու համար մինչեւ շաբաթ կէս գիշեր պայմանաժամ տրուած է Սպանիոյ։

—Սպանիոյ դեսպան Պ. Պարնապէ եւ դեսպանական պաշտօնեաները այս իրիկուն ժամը 7ին պիտի մեկնին Վաշինկթընէն։

ՄԱՏՐԻՏ.—Խորհրդարանին մեծամասնութեան պատկանող երեսփոխաններու ժողովի մը մէջ, որ տեղի ունեցաւ այս ցերեկ, նախարարապետ Պ. Սակասթա ճառ մը արտասանեց որ բուռն ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։ Պ. Սակասթա յայտարարեց թէ Սպանիա թող չպիտի տայ որ անպատիժ կերպով իր հողերէն կտոր մը խլուի ձեռքէն, եւ երբեք չպիտի հաւանի որ այդ հողը առեւտրական գործառնութեան առարկայ մը ըլլայ։

—20 Ապրիլ.— Խորհրդարաններուն հանդիսաւոր բացումը տեղի ունեցաւ այսօր։ Թագուհին կարդաց գահաճառը որ կ'ակնարկէ Պապին եւ Մեծ Տէրութեանց միջամտութեան եւ Փիլիպեան կղզիներու կացութեան։

—Պ. Սակասթա հայրենասիրական ճառ մը պիտի արտասանէ Քորթէզը բացուած ատեն, յայտարարելով թէ կառավարութիւնը պատերազմը ոչ կը գրգռէ եւ ոչ ալ կը մերժէ։

—Թագուհին իր գահաճառին մէջ ըսաւ թէ հակառակ տէրութեանց եւ Պապին ջանքերուն, հակառակ կառավարութեան ըրած զիջումներուն, Սպանիոյ յարաբերութիւնները Մ. Նահանգներու հետ, խզուած են։

Սպանիա վստահ է իր զինուորներուն դիւցազնական ոգիին եւ կորովին վրայ։ Թագուհին շնորհակալութիւն յայտնեց Պապին եւ տէրութեանց իրենց բարեկամական միջամտութեան համար։ Յայտարարեց թէ վստահ է որ Սպանիա Քուպա կղզին Լէոն ԺԳ Պապին նուիրած ըլլայ։ Այս ճառը մեծ խանդավառութեամբ եւ ջերմագին ծափահարութիւններով ընդունուեցաւ։

ՎԻԷՆՆԱ.—Աւստրիական կառավարութիւնը Խորհրդարանին ներկայացուց Հունգարիոյ հետ իրաւախոհութեան ծրագիրները։ Օղիի եւ գարեջուրի տուրքերուն յաւելումէն պետական հասոյթը 39 միլիոն ֆր.ի չափ պիտի բարձրանայ։ Քարիւղի տուրքն ալ պիտի աւելնայ։ Մաքսային եւ առեւտրական միութեան մէջ հիմնական բարեփոխումներ պիտի մտցուին 1903ին։

Երեսփոխանական ժողովը սկսաւ Պատէնի նախարարը դատի ենթարկելու առաջարկներուն վիճաբանութեան։ Պ. Պատէնին դատի կանչել կ'ուզուի վերջին նստաշրջանին պատահած միջադէպներուն համար։

ՉԷԹԻՆԷ.—Զատկի առթիւ Նիգոլա իշխանին Զարին ղրկած շնորհաւորական հեռագրին Ռուսիոյ կայսրը այսպէս պատասխանեց. «Անկեղծօրէն կը շնորհաւորեմ ձեր բարձրապատուութիւնը այս մեծ տօնին առթիւ, յուսալով որ ղրկուած ընծան աւելի պիտի ամրացնէ երկու ժողովուրդներուն միջեւ գտնուած եղբայրական կապերը»։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԸ

ՎԵՐՋՆԱԿԱՆԱՊԷՍ ՈՐՈՇՈՒԱԾ

ՆԻՒ ԵՈՐՔ, 21 Ապրիլ.— Վերջին լուրերը կը հաւաստեն թէ Ամերիկեան 23 մարտանաւեր Քի-Ուէսթի ծովախորշին մէջ խմբուած են, առաջին հրամանին վրայ Քուպա մեկնելու եւ զայն պաշարելու համար։

—Նիւ Եորք Հէրըլտ կ'ըսէ թէ Անգլիա եւ Մ. Նահանգները այս պահուս կը բանակցին նիզակակցութիւն մը կնքելու համար։

ՎԱՇԻՆԿԹԸՆ.—Մինչեւ նոր տնօրինութիւն, Ամերիկայի մէջ գտնուող Սպանիոյ հպատակներուն շահերը պիտի պաշտպանուին Ֆրանսայի եւ Աւստրիոյ հիւպատոսներուն կողմէ։

ՄԱՏՐԻՏ.—Սպանիական կառավարութիւնը մերժեց ընդունիլ ամերիկայի վերջնագիրը՝ զոր իրեն պիտի տար զօրավար Ուտտֆորտ։ Այս վերջինը անմիջապէս մեկնեցաւ Մատրիտէն։

Քորթէզները յայտարարեցին թէ Սպանիա ամէն զոհողութիւն պիտի ընէ իր հողային ամբողջութիւնը պահպանելու համար։

—Սպանիական դրամատունը, առեւտրական գործոց նախարարին համաձայնութեամբ ծրագիր մը կ'ուսումնասիրէ ներքին փոխառութիւն մը կնքելու համար։

ՀԱՎԱՆԱ.— Ամրոցներու եւ ծովային պաշտպանութեան ամէն պատրաստութիւն վերջացաւ։ Ընդհանուր կարծիքը սա է թէ, պատերազմը կիրակի պիտի ըլլայ, քանի որ Ամերիկայի վերջնագրին պայմանաժամը կը լրանայ շաբաթ գիշեր։

ՎԻԷՆՆԱ.—Խորհրդարանը այսօր վիճաբանեցաւ Պատէնի դահլիճին ամբաստանութեան խնդրին վրայ։ Աջակողմը անտարբերութեամբ վիճաբանութեան մասնակցեցաւ, հակառակ ձախակողմի ատենաբաններուն վերջին ծայր խստութեան։

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը երէկ կանանց յատուկ հանդիսաւոր Պատարագ մատոյց Մայր եկեղեցիի մէջ։

Նորին Սրբազնութեան քարոզին նիւթն էր «կին դու, զի՞ լաս, զո՞ խնդրես». ցուցնելով մասնաւորապէս Մարիամ Մագթաղենացիին Քրիստոսի վրայ ունեցած սիրոյն ու հաւատքին հաստատութիւնը եւ յարատեւութիւնը, որով մինչ կը փնտռէր Յիսուսը մինչեւ իսկ գերեզմանին դուռը, Մարիամ Մագթաղինացիին այդ սէրն ու հաւատքը ունենալ յանձնարարեց իր ունկնդրուհիներուն։

Նոյնպէս իւրաքանչիւր կանանց՝ Քրիստոսի մատուցած ծառայութիւնները ու օգնութիւնները թուելով յորդորեց օգնել աղքատներու եւ կարօտեալներու,

Պատարագէն վերջը Ն. Սրբազնութիւնը անձամբ կատարեց խաչհանգստի արարողութիւնը։

Ժամը ուրն էր երբ աւարտեցան արարողութիւնները։

—Կեսարիոյ Առաջնորդ Տ. Տրդատ Ծ. Վ. Պալեան գրութեամբ մը յայտնած է Ս. Պատրիարքին թէ ինք Երուսաղէմի միաբան ըլլալով, նոյն միաբանութեան օրէնքին համեմատ իր եպիսկոպոսացումին վկայագիրը հարկ անհրաժեշտ է որ Երուսաղէմայ միաբանութիւնը տայ, եթէ արժան կը դատէ։

Ս. Պատրիարքը Տրդատ վարդապետի այդ գրութիւնը յղեց Երուսաղէմի Ամեն. Տ. Յարութիւն Պատրիարքին։

—Իզմիրի Առաջնորդ Տ. Ներսէս Ծ. Վ. Ասլանեան յառաջիկայ երեքշաբթի օր Իզմիրէն ճամբայ կ'ելլէ մայրաքաղաքս գալու համար։

—Ուսումն. Խորհուրդը իր այսօրուան նստին մէջ մասնաւորապէս ուշադրութեան պիտի առնէ՝ մայրաքաղաքիս մէջ հաստատելի վարժապետանոցի խնդրին առթիւ, Ժընէվէն՝ Պերպէրեան Ռէթէոս էֆէնտիի կողմէ ներկայացուած մէկ առաջարկութեան գիրը։

—Դաւրէժէն կը գրեն.—Տեղւոյս հայոց Առաջնորդ Հ. Սարաճեան Վրդ.ը, վերջնապէս հրաժարած է առաջնորդութենէ, դպրոցական հոգաբարձութեան պահանջման վրայ։

—Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցին հոգաբարձութիւնը ձեռնարկած է այդ վարժարանին ուսուցիչներուն եւ ծառայողներուն համար հանգստեան թոշակի գանձարան մը հիմնել. այս մասին պատրաստուած կանոնագիրը մօտերս պիտի ներկայացուի Ն. Օծութիւն Ս. Հայրապետին։ Ներսէսեան դպրոցը Կովկասի Հայոց ամենէն շատ հասոյթ ունեցող վարժարանն է. ունի տարեկան 65,000 րուբլէ աւելի եկամուտ, մեծ մասամբ կտակներէ գոյացած։

—Բագուեցի դրամատէրներէն Թիֆլիսաբնակ Պ. Աւետիք Բալայեան Ղուկասեան, 30,000 րուբլի յատկացուցած է իբր նուէր, Թիֆլիսի Մայր Եկեղեցւոյ գաւթին մէջ եկեղեցական թանգարան մը կառուցանելու համար։

—Պ. Ալեքսանդր Վահրամեան Թիֆլիսի Ներսէսեան դպրոցին մէջ թոշակաւորներ պահելու նպատակին կտակեր է 7000 րուբլի։

—Մոսկուայի Լազարեան ճեմարանին վարչութիւնը պատրաստած է հաշիւ մը որմէ կ'երեւայ թէ Ջալալեան Սարգիս Արքեպիսկոպոսի կտակած գումարը որ 69,000 րուբլիի մօտ էր անցած տարուան Ցունուարին, այս տարուան Ցունուարին տոկոսներու բարդումով հասած է 73,000 րուբլիի մօտ գումարի մը։

«ԼՈՅՍ»Ի ԺԴ. ԹՈՒՈՅՆ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆԸ փոխանակ այս շաբաթ՝ գալիք շաբթուան (18 Ապրիլ) մնացած է։

Գում Գափուի միացեալ չորս թաղերու Աղքատախնամ տնօրէն խորհուրդս շնորհակալութեամբ կը հրապարակէ հետեւեալ նուիրատուութիւնները, որոնք եղան Ս. Զատկի տօնին առթիւ, եւ բաշխուեցան Գում Գափուի չորս թաղերու կարօտեալներուն։

Ձեռամբ Տ. Արսէն քհնյ. Տ. Յովսէփեանի. Տիկ. Թ. Յ. Գարամանեան. մէկ ղազէմի բրինձ. ձեռամբ Տ. Արսէն քհնյ. Տ. Յովսէփեանի. Տիկ. Մարիամ Ա. Գարամանեան. 600 հատ հաւկիթ, ձեռամբ Տ. Արսէն քհնյ. Տ. Յովսէփեանի. Տիկնայք Վարժին Թաշճեան, Կիւլխաթուն Քիրիճճեան, Էպրուկ Գալյօնեան եւ Մեծհրիպէ Սէֆէրեան 80 օխա կաթ, Խաչիկ էֆ. Ֆէսճեան. 300 հատ հաւկիթ, Խորհրդոյս Ատենապետ, մէկ պարարտ ոչխար։

Ի դիմաց Տնօրէն Խորհրդոյ

Ատենադպիր Վ. Ատենապետ

Ա. ՔԷՐԻՔԵԱՆ ՍՏԵՓԱՆ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

1898 Ապրիլ 9

Գում Գափու 57

ՄԵՐ ԾԱՂԿԱՁԱՐԴԻ ԲԱՑՕՒՈՒՆ ԹԻՒԸ

ՊԱՐՏԻԶԱԿԻ Գ. ՑԱՆԿ

Արժ. Քահանայ Հայրերը		25
Մ. Յակոբ աղա	Ճրկայեան	30
Յարութիւն էֆ.	Տ. Ստեփանեան (Ն. Եօրք)	20
Առաքել »	Տ. Ստեփանեան (Լոնտոն)	20
Մկրտիչ »	Առաքելեան	10
Արշակ »	Խաչերեան	10
Աղասի »	Բաղդասարեան	10
Յարութիւն »	Ճռկայեան	10
Հրանդ »	Կէլէկեան	10
Մ. Աբրահամ աղա	Ճրզըլեան	5
Լեւոն »	Պլուզեան	5
Գրիգոր »	Ծախարագործ	5
Միհրան »	Պեշիկեան	5
Յովհաննէս »	Այվազեան	5
» »	Տէրտէրեան	5
Նիկողոս »	Նահապետեան	5
Յակոբ »	Քիւրեան	5
Կարապետ »	Կամիկեան	5
Մկրտիչ »	Ճրենկեան	5
Կարապետ »	Տ. Մկրտիչեան	5
Արմենակ »	Բարամիաչեան	5
Գէորգ »	Տ. Մեսրոպեան	5
Պետրոս »	Պօսդուրեան	5
Կարապետ »	Զաքարեան	5
Օննիկ »	Կապէնեան	5
Խաչիկ »	Վաճառականեան	5
Գրիգոր »	Տարուկեան	5
Արշակ »	Բիւքճերեան	5
Կարապետ »	Տիւմէննեան	5
Գրիգոր »	Տայեան	5
Վահան »	Ճիկուլի	5
Մ. Արթին »	Հայրապետեան	5
ՓՈՔՐԻԿՆԵՐ		
Վահրամ	Յ. Գոնտայեան	10
Գեղամ	Յ. Պիլիճեան	5
Վահրամ	Տ. Մկրտիչեան	5
Լեւոն	Ե. Սէֆէրեան	5
Օննիկ	Ս. Ճրկայեան	5
Երուանդ	Ս. Մակարեան	5
Յասմիկ	Գ. Միսաքեան	5
Խոսրովդուխտ	Մ. Տ. Կարապետեան	5
Սեբուհի	Ա. Պօստոեան	5
Սառանուշ	Յ. Ճրկայեան	5
Սիրանուշ	Ն. Բարունեան	5
Աստղիկ	Յ. Գոնտայեան	5
	Գումար	325
Մեր նախորդ ցանկերէն		13,396
	Համագումար	13,721

Վերջին լուրեր

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ

ՇՆՈՐՀՈՒՄՆ

Հանգուցեալ Շէրիֆ Ապտուլմութթլէպ էֆ.ի թոռներէն Շէրիֆ Մէհմէտ Սատըգ բաշայի Միրմիրանի աստիճան։

ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆ

Օսմ. Պանքային ընդ. տնօրէնի օգնական Պ. Օպուանոյի Ա. կարգի Օսմանիյէ,

Պոլսոյ օտար ապրանքներու մաքսատան Ա. քարտուղար Մուսթաֆա Բէյատ էֆ.ի Գ. կարգի Մէճիտիյէ.

Իզմիրի փաստաբաններէն Գազտաղեան Տիգրան էֆ. Գ. կարգի Մէճիտիյէ.

Մեծ կղզին Խրիստոս վանքին վանահայր Տ. Մակարիոսի եւ Պալըքլըի վանքին վանահայր Տ. Պոլիկարպոս եպիսկոպոսին Դ. կարգի Օսմանիյէ.

Օսմ. Պանքային ընդհ. տնօրէնին կնոջ Տ.կին Համիլթըն Լանկի Ա. կարգի Շէֆգաթ.

Բ. Դրան ոստիկան զինուորներու ընդհ. գօմիսէր Ահմէտ էֆ.ի Իմթիյազի արծաթ շքադրամ.

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԶԵԿՈՒՑՈՒՄ

Գերմանիոյ կառավարութիւնը Գ. կարգի Բրօսսիական Բոֆ պատուանշանը նուիրեց Պէրլինի օսմ. դեսպանատան միջազգային իրաւունքներու գիւանին քարտուղար Շիւքրի պէյի։ Ս. Պաւլը Ս. Մէյքէ-Էրի Գ. պատուանշանը նուիրեց հայ կաթոլիկ հասարակութենէ Մաթոսեան Յովհաննէս էֆ.ի, եւ Պուլկարիոյ կառավարութիւնը Բոդօտոյի Ալէքսանդր Բ. պատուանշանը նուիրեց Պելկրատի օսմ. դեսպանատան նախորդ Ա. քարտուղար Մարգարեան էֆ.ի. կայս. Իրատէ մը արտօնեց այդ պատուանշաններուն գործածութիւնը։

—Թեսալիոյ յատուկ 10, 20, 40 բարանոց եւ 2, 5 ղրշ.նոց դրոշմաթուղթերը որ պատրաստուեցան կայս. Իրատէով, յիշեալ գիներով կը ծախուին Ղալաթիոյ Նամակատունը։

Բ. ԴՈՒՌԸ.—Ֆրանս. դեսպան Պ. Քանպոն երէկ Բ. Դուռը երթալով տեսակցեցաւ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք բաշայի հետ։ Դեսպանը պարսկական դեսպանատունն ալ գնաց, բայց Միրզա Մահմուտ խանը հոն չգտնելով այցետոմսը ձգեց։

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆ ՇՈՒԿԱՆ.—Երէկ Բարեգործական Շուկային կիներու օրն էր. 25,000 ղրշ.ի առուծախ եղաւ։

ԿՐԹՈՒԹԻՒՆԸ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒՆ ՄԷՋ.—Էրզրումի եւ շրջակայ գիւղախումբերուն մէջ շինուած 14 նախնական վարժարաններու բացումը կատարուեր եւ այս առթիւ բարեմաղթութիւններ եղեր են Վեհ. Սուլթանին համար։

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ.—Նոյն օր առտուան դէմ ժամը 12ը 25 անցած Գարա Ալիի մէջ երկու անգամ երկրաշարժի թեթեւ ցնցումներ զգացուեցան. Նոյն օրը 11ին 10 մնացած Սղերդի մէջ թեթեւ ցնցում մը տեղի ունեցաւ։

—Սըվազի կուսակալութեան մէջ պատահած երկրաշարժին համար հետեւեալ տեղեկութիւնները տրուած են կուսակալութեան լրագրին մէջ. «Դոյլըհիսարի կառավարական ապարանքը, հեռագրատունը եւ 100է աւելի բնակարաններ անբնակելի ըլլալու աստիճան վնասուեցան. 3 կին եւ 4 տղայ ծանր եւ թեթեւ կերպով վիրաւորուած եւ մէկ տղայ ալ մեռած են. մերձակայ գիւղ մը կազմող 40 տուները ամբողջովին փլան եւ 11 տղայ եւ կին մը փլատակներուն տակ մնացին ու մեռան։

Գոլաֆզիր գիւղին քարուկիր հին խանը հորձանելով Բաքըրըզի երկու կին եւ երկու մարդ մեռան. երկու հոգի վիրաւորուած դուրս հանուեցան փլատակներուն տակէն։

Միեւնոյն օրը Զէօրքէ, Գալատոյալը եւ Խոքէնտէր Շէյխ եւ ուրիշ գիւղերու մէջ ալ ցնցումներ զգացուեցան. անձի կորուստ չկայ բայց տուներու եւ կենդանիներու վնասներն ալ դեռ չեն ճշդուած։

Այդ օրը Շապին Գարահիսարի մէջ ժամը 6ին ատեններ եւ անկէ յետոյ, առաջինը զօրաւոր եւ միւսները թեթեւ չորս ցնցում զգացուեցան. քանի մը ծխնելոյզներ եւ արդէն խարխուլ սենեակ մը փլան. անձի վնաս չկայ։ Հաֆըզիյէի մէջ ալ թեթեւ ցնցումներ կրկնուեցան 10 անգամ. քանի մը պատեր եւ շէնքեր վնասուեցան. Գասթռա գիւղին մէջ 10 տուն փլան, կին մը մեռաւ եւ քանի մը հոգի վիրաւորուեցան. ցնցումները մերթ թեթեւ մերթ ուժգին շարունակուեցան եւ այս անգամ բազմաթիւ տուներ. պատեր եւ փուռեր փլան, անձի կորուստ չկայ բարեբաղդաբար։ Սվազ. Գոչ Հիսար, Հաֆզայ, Գոչկէրի եւ Սուշէհրի գաւառակներն ալ սարսուեցան այդ օրը թեթեւ եւ տեւական ցնցումներով, բայց ո եւ է վնաս տեղի չունեցաւ։

Մասնաւոր յանձնախումբին պատրաստած տեղեկագրէն կ'իմացուի թէ Գոյլը Հիսար 192,257 ղրշ. եւ Համիտիյէ 60,000 ղրշ. վնաս ունին։

ԿԱԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՏՈՒՐՔԵՐԸ.—Ձեռնհաս իշխանութիւնը հարկ եղած տեղերը հրամայեց որ կալուածական յետնեալ տուրքերը շուտով գանձուին։

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ ԼԵԶՈՒՆ.—Սերպիոյ զինուորական վարժարանին մէջ Թուրքերէն լեզուին ուսուցումը պարտաւորիչ ընել որոշուած է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ.—Ֆէրիքէօյի բընակիչները խնդրագիր մը տալով Ներքին գործոց նախարարութեան, կը յայտնեն թէ Շիշլիի եւ Ֆէրիքէօյի միջեւ գտնուող լատինական գերեզմանատան մէջ մեռելները տուներուն մօտ եւ վրանին բաց թաղուելուն պատճառաւ գարշահոտութիւններ յառաջ կու գան որ կրնան շատ մը հիւանդութեանց ծնունդ տալ։ Նախարարութիւնը գրեց Զեհնկաս պաշտօնատան որ անմիջապէս քննութիւն մը կատարէ այդ մասին։

ԹԱՂԱՊԵՏԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆԱԿՆԵՐՈՒ 1313 տարուան հասոյթներուն ցանկերը եւ տեղեկագիրները Քաղաքապետութեան ղրկուած են։

ՍԵԼԱՆԻԿԷՆ կը գրեն թէ Սպանիոյ եւ Մ. Նահանգներու յարաբերութեանց չափէն աւելի ծգտուիլը եւ պատերազմի մը հաւանականութիւնը բոլոր հրապարակներուն վրայ մեծ ազդեցութիւն ըրած է։

Սէլանիկի հրապարակին վրայ Ամերիկա ղրկուող կաշիներուն գինը իյնաւ. ընդհակառակը արմտիքի հրապարակը բարձրացաւ, վասն զի կը կարծուի թէ Ամերիկայէն արմտիք կարելի չպիտի ըլլայ ղրկել։

ՏԻԿԻՆ ՀԻՐՇ Սելանիկի մէջ հրէական հիւանդանոցի մը շինութեան համար 200 հազար ֆր. նուիրած եւ ասկէ զատ տարեկան 30,000 ֆր. յատկացուցած է այդ հիւանդանոցին մատակարարութեան համար։

ԹԵՍԱԼԻԱ.—Վոլօյէն կը գրեն թէ Բանէլէնիք ընկերութեան Նէբէրօ շոգենաւը Յոյն բանակին ձիերուն համար Այա Մարինայի նաւամատոյցը խոտ հանած ատեն, վառած լապտեր մը խոտերուն վրայ իյնալով խոտերը բռնկեցան եւ շոգենաւին մէջ հրդեհ ծագեցաւ։

Նաւին մէջ գտնուողները կրակէն ազատելու համար ծով նետուեցան եւ անոնցմէ 9 հոգի խեղդուեցան։

Հրդեհը յաջողեցան մարել բայց շոգենաւը բաւական վնասուեցաւ։

ԻՔՏԱՄԻ մէջ կը կարդանք. «Աթէնքի Էֆէմէրիս թերթը իր վերջին թիւերէն մէկուն մէջ չարամտութեամբ կը գրէր թէ Կրետէի երեւելիներէն Գասըր զատէ Հասան պէյ մեռած է. յիշեալը կատարելապէս առողջ՝ կ'ապրի Պոլսոյ մէջ։»

«ՄԱԼԻՄԱԹ» լրագրին արտօնատիրոջ Մէհմէտ Թահիր պէյի Իմթիյազի արծաթ շքադրամ շնորհուած է։

ՔԱՂԱՔԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ.—Կայս. Իրատէ մը հրամայեց քաղաքային եւ զինուորական պաշտօնեաներէ յանձնախումբ մը կազմել որ հսկէ Պոլիսը շէնցնելու աշխատութեանց եւ այդ նպատակով կնքելի փոխառութեան գործողութիւններուն։

ԱՄԱՍԻՈՅ երկրաչափ Մինաս էֆ. պաշտօնանկ եղած է։

ՑՈՐԵՆԻՆ ԳԻՆԸ.—Ռուսիոյ մէջ ցորենին գինը 60 կոպէկ վրայ դրեր է։ Ռումանիոյ եւ բոլոր Եւրոպայի մէջ ցորենին գինը շատ զգալի կերպով բարձրացած է։

ԹՈՒՐՔԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.—Երէկուան պաշտօնական զեկուցումին առթիւ, որ կը ծանուցանէր թէ յանձնաժողով մը կազմուած էր կառավարութեան եկեւմուտքը կանոնաւորելու համար, Մոնիթէօռ հետեւեալը կը գրէ. «Ինչպէս ծանուցինք, Վեհ. Սուլթանը չվաւերացուց իր նախարարներուն ծրագիրը, որ կ'առաջարկէր 500000 օսմ. ոսկիի փոխառութիւն մը կնքել Պետական մէկ քանի պէտքերու համար։ Ն. Վեհափառութիւնը զինքը յատկանշող իմաստութեամբ, յանձնարարեց նախարարներուն տէրութեան սովորական հասոյթներէն օգտուիլ, որ շատ են գոհացնելու համար խնդրի նիւթ եղող պէտքերը, որ միւս կողմէ նուազ կարեւոր են։ Վեհ. Ինքնակալը կը մտածէ թէ բացառիկ պարագաներու մէջ միայն պէտք է փոխառութեանց դիմել, երբ երկիրը կառավարութեան անհրաժեշտ պէտքերուն վրայ էին. Վեհափառութիւնը նախարարները արտօնեց միայն 30000 օսմ. ոսկիի կանխավճար մը առնել Անատոլուի երկաթուղիէն։

ԿՐԵՏԷ.— Աւստրիոյ նախարարապետ ֆոն Թուն Կոմս յայտարարեր է թէ Կրետէ գտնուող աւստրիացի զօրքերուն տարեկան ծախքը քանի մը հարիւր հազար ֆր.էն անդին չպիտի անցնի։

ԵԳԻՊՏՈՍԻ արտասովոր պատուիրակ Ղազի Ահմէտ Մուխթար բաշա Մայիս 8ին (Ն. Տ.) Դահիրէէն Աղեքսանդրիա պիտի երթայ, ամառը հոն անցընելու համար։

ՄԵԾ ԵՊԱՐՔՈՍՈՒԹԻՒՆԸ հրաման ղըրկեց բոլոր կուսակալներուն, որ իրենց նահանգներուն համար նշանակուած տուրքի հասոյթները անյապաղ ղրկեն։

ԹՈՐԳՈՄԵԱՆ ԳԷՈՐԳ ԷՖ. այսօր Պրուսա կ'երթայ Շերամաբուծական վարժարանի դասերը սկսելու համար։

Պ. ՊԷՐՀԱՐՏ ՍԹԵՐՆ, Նոյէ Ֆրայէ Բրէսսէի եւ Պէրլինէր Լոքալանծայկէրի թղթակիցը կիրակի օր Պոլիս եկաւ։

ՆԱՏԻՐ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱՏՈՒՆԸ 15 տարուան համար մենաշնորհ առած է կառավարութենէն, դուրս ցցուած նոր գրութեամբ լուսանկարներ պատրաստելու համար։

ԱԶԴԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ.—Լ. Հէրըլտ օտար մամուլի տեսչութենէն ազդարարութիւն ստացաւ առանց գրաքննիչին ցուցնելու յօդուած մը հրատարակած ըլլալուն համար։

ՊԱԼՔԸԼԸԻ ՏՕՆԸ.— Այսօր Յունաց Պատրիարքարանին Սինոդի անդամներէն ոմանք Պատրիարքական Փոխանորդին հետ Պալըքլը երթալով կրօնական արարողութիւններ կատարեցին։ Այսօր յոյն թերթերը չեն հրատարակուիր։

ՄԱԿԵԴՈՆԻՈՅ երեւելիներէն Վեֆէլ բաշայի որդին Ահմէտ պէյ Զուիցերիա պիտի երթայ իբրեւ ուսանող։

ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՀ.—Անգլիական նաւերու արմտիքի մատակարար Սթեֆան Եսանիտոս երէկ ժամը 9ին ատենները Թրամվէյով Շիշլի գացած ատեն յանկարծամահ եղաւ։

ՋԷՆԿԻ ԳՐԱՒՈՒՄ.— Երէկ մաքսային պաշտօնեայ մը Սիրքէճիի հրապարակին վրայ ձերբակալեց Թ.ե.ք մը, որուն ձեռքի գամբիւղը խուզարկելով, 500 հատ մաքսէն հրացանի փամփուշտ ելաւ։

ՁԵՐԲԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ.—Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց համբաւաւոր չարագործ հելլէնահպատակ Բիւչիւք Անտոնը որ ասկէ 13—14 տարի առաջ մէկ քանի արբանեակներու հետ Մոստիչեան Յարութիւն էֆ.ի Մաքրիքէօյի տունէն կարգ մը նիւթեր գողցած էր, Թագսիմ, Յովսէփ աղայի տան պատը ծակել փորձած, ռուսահպատակ Վովերլանի քսակը, Թընկըր Բէթրագիի 3500 ղշ.ի ժամացոյցը եւ շղթան շորթած էր Շիտակ ճամբուն վրայ, ոստիկաններուն քանիցս ատրճանակ պարպած, դանակ քաշած եւ չորս տարուան տաժանակիր աշխատութեան դատապարտուած էր։

VIN & SIROP DE DUSART

Որչափ մանկամարդ աղջիկներ, սկզբան զուարթ եւ թարմ, երթալով կը տժգունին ու կը հիւծին, այնքան արագ է անոնց զարգացումը. անոնց շատ տկար միսերը դժուարաւ կը բռնեն մարմնին ծանրութիւնը, որ կը ծռի եւ տգեղ հակումներ կ'առնէ. պատանեկութեան շըրջանն է աս, ուր աղջիկը կին պիտի ըլլայ, ուր գործարանները բուռն պէտք մը ունին ֆօսֆաթ տը շօ. բժիշկը կը դիմէ այն ատեն Տիւզառի Լաքթօֆօսֆաթ տը շօ պարունակող գինիին կամ օշարակին, որ անհրաժեշտ սնունդ մըն է ոսկորներու եւ միսերու կազմութեան, որոնց աճումը չի կրնար տեղի ունենալ առանց անոր։

SANS Opium, Morphine ni Codéine les Pectoraux de Nafé sont ordonnés avec sécurité et succès

Pâte et Sirop de Nafé de DELANGRENIER PARIS 53, Rue Vivienne ET PHARMACIES. Dépôt dans toutes bonnes Phies.

CONTRE les Toux, Grippe, Influenza Bronchites Coqueluche et Irritations de Poitrine et de Gorge

ՇԱՆԹԱՐԳԵԼ

ԵԼԵԿՏՐԱԿԱՆ ԶԱՆԳԱԿ

եւ ուրիշ ամէն տեսակ ելեկտրական գործիք

ԱՆՕՐԻՆԱԿ ԱԺԱՆ

Ընտիր ապրանք, խնամեալ աշխատութիւն

1890ԻՆ ՀԻՄՆՈՒԱԾ ՏՈՒՆ

Ս. Վ. ԱՃԸՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՑԱՆՁՆԱՌՈՒ—ԵԼԵՔՏՐԱԳԷՏՔ

ՀԱՑԹԱՃԻՕՂԼՈՒ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

14 եւ 19. Զիւմէր Պէյ խան, 14 եւ 19

15 Ֆիւրէճիլէր—Կալաթա 10—20

ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԴԻՏԱՐԱՆ

Հետեւեալ տեղեկութիւնները մեզ հաղորդուած են այս առաւօտ 8 Ապրիլ։

Կ. ՊՈԼԻՍ.— Ծանրաչափ 760.— Ջերմաչափ 19 աստիճան.— Օդը մասամբ ամպամած։

— Կէս օր, ժամը 5,9։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԴՈՒՐՍ.—Ջերմաչափը ցոյց կու տայ։ Արխանկէլ 2 աստ. զրոյէն վար։— Բեդրապուրկ 2, Մոսկուա 3, Բարիզ 8, Վիեննա, 11. Իզմիր 13, Աթէնք 17, Ֆաօ 20, Պէյրութ 22 աստ. զրոյէն վեր։

Սեւ Ծովուն վիճակը Քիլիայի մէջ.— Հանդարտ։

ԴԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ			
Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	22	23
Ամենէն բարձր գին	»	22	26
Ամենէն վար գին	»	22	12
Ռումէլիի երկթ. զօզ.	Ֆր.	99	75
Ամենէն բարձր գին	»	100	50
Ամենէն վար գին	»	99	—
ԲԱՑՈՒՄ 10 Ապրիլ			
Օսմ. Քօնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	22	19
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	99	25
Օսմանիյէ		382	—
Ռէժի		274	—
Օսմ. Պանքա		11	30
Քրէտի Ժէնէրալ Օթթոմ.		8	18
Երկրագործական Պանքա		7	30
Սօս. Օթ. Շանժ է Վալէօր	Ա. Ո.	3	23
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	10
Թրամուէյ բաժնեթ.		900	—
» ժուիսանս		265	—
» պարտատ.	Ֆր.	512	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	400	—
ՍԹԻԼԱՆՑ			
Քօնսոլիտէ ութ օրուան	Օ. Ո.	4	—
» մէկ ամսուան	»	—	—
Ռում. երկթ. ութ օրուան	»	—	—
» » մէկ ամսուան	»	—	—
ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ			
20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	05
Անգլիական ոսկի	»	109	28
Բոլ էմբէրիալ	»	89	35
Իրմիլիք	»	51	02
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	01
Մէթալիք	»	95	—
Բուլլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	59
ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ			
Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	20
» » » չէք	»	110	—
Բարիզ » »	Ֆր.	23	02
» » » չէք	»	22	91
Պէրլին անտոլմս չէք	Մարք	18	43 3/4
Վիեննա չէք	Ֆիօր.	10	87 1/2

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆՆԵՐ

ԼՈՆՏՈՆ, 21 Ապրիլ			
Օսմ. Քոնս. Սեռի Ա.	Ա. Ո.	65	—
» » » Բ.	»	40	50
» » » Գ.	»	23	87
Դ.) բաց.	»	20	12
) գոց.	»	20	—
Փոխառութիւն Գասսալա	»	19	—
Օսմ. 3 1/2 %	»	79	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	10	60
Այտընի երկաթուղի	»	13	75
Եգիպտական Միացեալ	»	104	50
Անգլ. Քոնսոլիտէ		109	81
Հելլենական 5 %	»	37	—
Մոնօբոլ հելլենական 4 %	»	37	—
Ռանթ » 4 %	»	30	50
Պուլկ. փոխառ. 6 % 1888	»	92	75
» Նոր » 6 % 1892	»	93	—
Փոխան. Բարիզի վրայ	»	25	450
Դրամադեղչ	»	3	—
ՎԻԷՆՆԱ, 21 Ապրիլ			
Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	47	65
» Լոնտոնի վրայ	»	120	95
Ռումէլիի երկաթուղի	»	55	—
Օսմ. Ռէժի	»	122	—
ԲԱՐԻԶ, 21 Ապրիլ			
Օսմ. Քոնս. Սեռի Դ.) բաց.	Ղրշ.	20	35
) գոց.	»	20	67
» » » Բ.	»	40	89
» » » Գ.	»	23	—
Օսմանիէ	»	382	—
Ռումէլիի երկաթուղի	Ֆր.	99	50
Օսմ Ռէժի	»	272	—
Օսմ Կայս Պանքա	»	516	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	101	35
Քրէտի Լիոնէ	»	797	—
Պանք տը Բարի	»	870	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	3370	—
Իտալական Ռանթ	»	90	72
Սպանիական արտաքին	»	33	06
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	350
Դրամադեղչ	»	02	—
ՊԵՐԼԻՆ, 21 Ապրիլ			
Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	96	00
Ռումէլիի երկաթուղի	»	109	—
Անատ երկթ. պարտաթուղթ	»	93	75
Փոխ Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	300

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՕԳՈՒՏ

Եթէ զուտ թարմ դեղեր եւ դեղագործական պիտոյքներ դիւրամատչելի գներով ամենայն ուշադրութեամբ եւ արագութեամբ դեղագիր շինել տալու պէտք ունենաք, քսան տարիէ ի վեր փորձառութեամբ յաջողութիւն ստացող դեղագործ Պ. Գօլեանի դեղարանը դիմեցէք. Ղալաթիա կամուրջին գլուխը մանավին քովի փողոցը Խալիլ Բաշա փողոց թիւ 11։

47 20—30

ՀԱԳՈՒՍՏԻ ՄԵԾ ՄԹԵՐԱՆՈՑ

ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ՉԱՓԻ ՎՐԱՅ

Գ. ՍԱՐՏԸՉԵԱՆ Գ. ԵՐԱՄԵՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿ.

Կ. Պոլիս, Սուլթան համամ Թօքմագճեան խան

Ա. յարկ թիւ 18, 20, 22, 24 վաճառատուները.

Մթերանոցիս մէջ եղանակին յարմար ամէն տեսակ նորաձեւութեամբ պատրաստուած հագուստներ եւ կերպասներ կը գտնուին, աժան, տոկուն, լաւ ու ճաշակաւոր, որոնք Եւրոպայի մէջ պատրաստուած հագուստներէն աւելի նուրբ եւ ազնիւ ըլլալով ուրիշ վաճառատուններէ 20 առ % պակաս եւ գոհացուցիչ են։

Կը խնդրուի արգոյ հասարակութենէն որ հաճին մեր վաճառատունը այցելել եւ ստուգել որ Պոլսոյ եւ Ղալաթիոյ տուներուն հետ մրցելու վիճակին մէջ է։

Կանանց համար չափէններ ալ կը գտնուին։ Կիրակի օրերը բաց է։

23 ԳԻՆ ՈՐՈՇ 11—150

ՕԳՆԴԻ ՄՕՌՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 15 Յուլիս 1889

Պարոնայք Օգոստ եւ Զօսէն,

Յորմէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սէզօն օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանաւանդ խուլաչին եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս հաճոյ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօռուի ձկան իւղէն եւ կերակրանքը գանձ։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՍԵԱՆ

Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

HŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՒՑԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000

ՖԻՆԻՔՍ

Հիմնեալ ի Լոնտոն՝ յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար առաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութիւն մէ՝ որոյ բաժնետէրք Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ գրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի դիմաւոր ապացոյցն է 20,000,000 Անգլիական ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի ենթարկեալներուն համար։

Հիմնեալ ի Լոնտոն՝ յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և միջնորդութեամբ ստորագրելոցս, որ ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները։

Հ. ՈՒԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ Ծովու եզերաց, Ղալաթիա, Պանք Օթոմանի վարի քովը Վիթալիս խան, գետնայարկ թիւ 1։

ԿՈՒՐԾԻՒ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՔ

ՍԻՐՈ Տ'ԻՊՕՖՕՍՖԻԹ ՏԸ ՇՕ

ԿՈՒՄՕ ԵՒ ԸՆԿԵՐ. դեղագործ

SIROP D'HYPOPHOSPHITE DE CHAUX

DE GRIMAULT & Cie

Բոլոր բժշկաց կողմէ յանձնարարուած է և կատարելապէս կը բուժէ ցնցուղի և թոքի հիւանդութիւնները. նոյնպէս հարբուխները, ցնդատապերը և թոքախտաւորներու թոքերուն այտուցները կ'սպիացնէ և կը վանէ յարատեւ հազերն, որք հիւանդներուն յուսահատութիւն կը պատճառեն։ Իր ազդեցութեամբ գիշերային քրտինքները կը դադրին, ախորժակը կ'աւելնայ և հիւանդը շուտով կ'առողջանայ։

ՓԱՐԻԶ, 8, Վիվիէն փողոց
եւ բոլոր դեղարանաց մէջ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

ՏՐՔ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Ներսէ Տրէնչրոպոն վերչ յարիը, ծէլ Զըղալօղլուն դէմ)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենասաստիկ ցաւած ակռաներն ալ անցանց կը լեցնեն. ցաւերէն ազատ կը պարտանոյս պայմանաւ։

Նորահնար եղանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, գէնէ յեռորդներուն ըստ գոյութեան, ծամելոնին, և ալոց արդասանութեան երաշխաւորեալ։

Բերանի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին, ինչպէս նաեւ թարմ բերցուցիչ դեղերու և ամենակատարելագործեալ աքցաններու միջոցաւ, առանց ցաւի ատամնահանութիւն.

Ց.Դ. Ամերիկ. սով. համաձայն ձմեռները կիրակի օրերն ալ, (Գնէլ-Գէս օր) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (Գնէլ Գէս էրթէր) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գատրգիւղցիք կրնան դիմել իւրեանց բնակարանն, Ռի- 1 Թրէսվիլ էուլոց։

LONDON & LANCASHIRE FIRE

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ ԼԱՆՔԱՇԻՐ

ՀՐԴԵՀԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1862ԻՆ

ԴԱՄԱՎԼՈՒԽ 2,127,500 ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ

ԳՈՐԾԱԿԱՏԱՐ ՌՈՒԼԼԷՐ ՖԻՆՃԷԼ

Հէրկէ Խան, Թիւ 2—3, Վէչէրա փողց, Ղալաթիա

Առաջնակարգ Ընկերութիւն մէ սա, իր առատաձեռնութեամբ, ճշդապահութեամբ և պատուաւորութեամբ համբաւաւոր։

ՖՐԱՆՆ, ԹԷՈՏՈՐ ՍԹԷՖԱՆՈՒ

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄԲՈՒՐԳ ԵՒ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆր.	14,500,000
Պահեստի գրամ	»	21,173,000
Ցարեկան հասոյթ	»	44,820,000

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթեր, անասուններ և ապրանքներ ի սոյա մէջ գտնուած վճառաքներ և ֆարաֆիններ խիստ չափաւոր սակագնով։

572 Լեզուագէտ նեարարացուցիչ . Գ. Ղ.

ԳԱՒՌԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահէջ—Գալաթա, Անանի ատիս խան. 12. 1 » 4

EMULSION SCOTT

ՍԿՕԹԻ ՕՇԱՐԱԿԸ

Գործարանին նշանը

աշխարհի մէջ լաւագոյն դեղն է

ԵՐԱԽԱՆԵՐՈՒ ԵՒ ՏՂԱՅՈՑ

ամէն տեսակ հիւանդութեանց համար։

Ամենէն ախորժահամ ձկան իւղն է «բրոֆոսֆիթ տը շօ է տը սուտ» ի հետ խառնուած։ Տղայք հաճոյքով կ'ուզեն ճաշակել զայն։ Բնաւ ուրիշ դեղ մը ասոր չափ ազդեցիկ չէ, բուժելու համար

ՀԻՒԾԱԽՏՔ, ԽՈՑԼՔ (սրբաձա),
ԱՆԱՐԻՒՆՈՒԹԻՒՆՔ, ԾԻՐՈՒՄՔ,
ՄԱՆԿԱՆՑ ՈՍԿՐԱԹԵՐՈՒԹԻՒՆՔ,
ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՎԱՏՈՒԺՈՒԹԻՒՆՔ,
ԹՈՒԲԻ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՔ, ՀԱԶՔ,
ՀԱՐԲՈՒԽՔ, ՆԻՀԱՐՈՒԹԻՒՆՔ,
և ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ՏԿԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐՔ

Կը ծախուի բոլոր դեղագործներուն և դեղավաճառներուն քով։

Գործակատար ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԱՒԻԼ

ԼԱ ՆԻՒ-ԵՈՐՔ

ԿԵՆԱՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԿ.

ՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԳՈՒՄԱՐ

906,000,000 ՖՐԱՆՔ

Տնօրէնութիւն յ'Ն-Եորք

Փարիզ, 16, Պուլվար տէ զ'Իթալիէն. 1, 3, բը Լը Բելթիէ փողոցի սեփական շէնքին մէջ 1845ին հիմնուած է Վր

Ապահովագրութեանց վնասներ. 1 Մէջ—	123,000000
1895ի դրութիւն	
Ապահովագրեալներու վնասուած	87,000000
Հասոյթ	196,000000
Նոր ապահովագրութիւնք	662,000000
1896 յունուար 1	
Աւանդ եւ անշարժ կալ. յ'Եւրոպա	40,00000
Ցաւելեալ դրամագլուխ	124,00000
Աղրի ապահովագրութիւնք 4 Մէջ—	141,00000

Տնօրէնութեան ապահովագիր

Շահաբաժիններու բաշխմամբ և ապահովագիրներու վերադարձմամբ՝ ի դէպ մահու

Պայմանագրութեան նոր եղանակ

սկսեալ Առաջին տարւոյն լրանալուն պէս։ ԱՒԱՆԴ ՎԵՐԱՊԱՀՈՒՄԻ ի մասին բնակութեան և ուղեւորութեան.

Հինգ տարի ետքը ԻՐԱՒՈՒՆՔ տալով ընկերութենէն փոխառութիւններու որոց գումարը ընչանակուած է ապահովագրին մէջ։ աւելի ընդարձակ տեղեկութիւններու համար դիմել առ Տնօրէնութիւն ի Թոպիխանէ

188 Ճ. ՈՒ. ՀՈՒԻԹՕՒ, ԵՒ ԸՆԿ.

Վէյվոտա ի տց, Վ... խան, Ղալաթիա

ՖԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ոչ ոփոչ Երկու անգամ կը բանի Լիվերպուլ և Ամերիկայ գծի

Անունաւոր	Թոնոյ	Անունաւոր	Թոնոյ
Ումպրիա	7718	Պոթնիտ	4581
Էտրուրիա	7718	Մամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ադրիա	2393
Բաւոնիա	5587	Մարկոսա	2166
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2246
Կալիա	4809	Բաւմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիատա	1899
Ալէբրա	2143	Մորոքգօ	1855
Թէտար	1876	Թամբանիա	12950
Շերպուրկ	1614	Լուբանիա	12950
Գազլոնիա	4845		

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՃՈԼԻ գործակատար
Thomas C. Joly
Ալիքսիատիս խան, Թիւ 401
Ղալաթիա 571

PILULES de BLANCARD

ՊԼԱՆՔԱՐԻ ԴԵՂԱՀԱՑՆԵՐ

Երկաթախառն դեղերու ամէնէն ընտիրը բնաւ չարուիր ու ազդեցութիւնը չի կորսնցներ. գնահատուածէ՝ բժշկական Ակադեմիէն։

Կը բուժէ.

Անարիւնութիւնը, կիներու սպիտակհոսութիւնը, կիներու դաշտանի յապաղումը, ոսկրի հիւանդութիւններն ու ծուռութիւնները։

SIROP DE BLANCARD

ՊԼԱՆՔԱՐԻ ՕՇԱՐԱԿ

Պլանքարի դեղահատներուն յար և նման է բաղադրութեան և ազդեցութեան տեսակէտով և բնաւ չարուիր։

Գործածութիւն եղանակ

Դեղահատերը 2.6 հատ) օրական
Օշարակ 1 3 ապր. դգալ)

Կեղծերէն զգուշանալու համար պէտք է ուշադրութեամբ փնտռել հետեւեալը պիտակներուն վրայ։

Blancard, 40 rue Bonapart

Թուրքիոյ ընդհ. դեղարաններուն մէջ կը ծախուի։ 34 13—32

ԹՐԻԱՆՏԱՖԻԼՕՐԻԼՕ ԵՂԲԱՐՑ ՀՄՊԵԼԵԱՑ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

Մասնիպոպոլ

Ղալաթիա, ՄՈՄՃԱՆԷ ճասուէսի, թիւ 69

Սոյն գործարանը, բացուած 1878ին, կը ծախէ ամեն տեսակ մասթիքա և տիւղ, զուտ խաղողէ չինուած։

Թրիանտաֆիլօրիլօ եղբարց օղին, օժտուած հաղուագիւտ յատկութեամբ ճաշակով. ախորժակը կը բանայ, ջիղերուն ուժ. և մտքին կորով կուտայ. նրբաճաշակ խմողներուն կը յանձնարարուի Թրիանտաֆիլօրիլօ եղբարց օղին, որ կը ծախուի գոցուած և կնքուած շիշերով.

Դիմել. Բերա Եանի, Հէլվեցիա, Պիզանս, Կամպրինօս գարեջրատուները, Բարատօրուլօ, Բարաեանօրուլօ, Գրրցալի, Գրինիգօս, Մարսիլիա և Տիմիթրաքօրուլօս նպարեղէնի վաճառատունները, Թարլապաշի 65 և 170 թիւ ըմպելեաց մթերանոցները, Սիրքէճի Վասիլիատի և Զօգօ գարեջրատունները, Պալըք բազար Ֆիլօքսս և Լէթոսի խանութները, Լիմոն իսկէլէսի Պելիբինի մթերանոցը, Պէշիքթաշ Անէսթի, Պագարի և Բանճօքուլոսի խանութները։

ՄՈՍ

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվերպուլ, Գլասգոյ, Մէլբուրնէ և Մելբ Սիդնէյ գծի

Անունաւոր	Թոնոյ	Անունաւոր	Թոնոյ
Ռամսէս	3000	Թիպս	2500
Անպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպը	3000	Օսայրիս	2250
Թեանորուս	3000	Բէրա	2250
Ֆարոս	3000	Ոֆինրս	2000
Օսմանլի	3000	Կասրքնի	1500
Թարիֆիթ	2500	Կիւյէն	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕՒ և ԸՆԿ.
Ուլիթոլ խան
ՃԷՕՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.
568 31, Ճէյմս Սգրիդ Լիվերպուլ

ԲԱԶԷ

ՄԵԾ ՀԱՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՊԱՏՐԱՍՏ ԵՒ ԶԱՓՈՒ ՎՐԱՑ ՀԱՆԴԵՐՁԻՑ

Կ. Պոլիս, Մահմուտ Փաշա, Ապուտ Էֆէնտի Եէնի Զարշը, Թիւ 5, 6

Վաճառատունս պատիւ ունի ծանուցանել ազնիւ Հասարակութեան թէ՝ ի վիճակի է հայթայթել անմրցելի գներով թէ պատրաստ և թէ չափու վրայ հանդերձեղէնք։ Տնօրէնութիւնն՝ սերտ յարաբերութեան մէջ լինելով Ֆրանսայի ամենէն լաւ գործարանաց հետ, կարողացած է ի ձեռին ունենալ ազնիւ չուխաներու ստուար քանակութիւն մը որ հրապարակի վրայ ծախուած պատրաստ հանդերձեղէններու ցաւալի վիճակն և սղութիւնն իսկոյն կը պարզէ լաւ դիտողին։ Գերման-Աւստրիական կեղծ պատրաստութիւններէ խորշած, միայն զուտ բուրդ Ֆրանսական, Անգլիական և Գէրմէական լաւ ապրանքներ տեղական ընթէր գործաւորութեամբ պատրաստել և ոնդոր գներով ծախել, այս եղած է վաճառատանս նշանաբանն։ Հրապարակէն չուխայ գնելով, պատրաստ զգեստ ծախելու ճգնող վաճառատուններն այցելելէ առաջ, կը խնդրուի անգամ մը դիմել մեր վաճառատուններն ալ։

Վերջին գին. Թիւը 2 դրչ.

20 89—100

COMP. RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

7,19 Միտիլի, Իզմիր, Պիրէոն, Ադերսանդրիա, ժամը 3ին յետ միջօրէի։
8,20 Սեվաստոպոլի սուրբանդակ, առաւօտեան ժ. 10ին։
9,21 Տարտանէլ, Այնօրզ, Մէլանի, Իզմիր ժամը 4ին յետ միջօրէի։
11,23 Իէպսլու. Սամսուն, Օ, տու, Կիրասուն, Տրապիզոն եւ Պանում առտուն ժամը 11ին։ 582

ՇՈՓԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԱՅԿԱԶՆ և ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ

Ն. ԲԱՖԻ ԵՒ ԸՆԿ

Մարսիլիայ և Պարսկաստանի գիծ

Գոլֆոն-արաղէս բանող

ԺԱՄԱՆՈՒՄ

Ապրիլ 22 Լա Կոլ Մարսիլիէն։
» 24 Ժոան Անվերսէն։
» 26 Մէնկրէլ Մարսիլիէն։

ՄԵԿՆՈՒՄ

Ապրիլ 23 Լա Կոլ Էվրաթոռիա։
» 28 Ժոան Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովորոսսիսք։
» 27 Մէնկրէլ Անատոլիի ճերը։

Բարիզ-Լիոն-Մարսիլիոյ երկաթուղեաց ուղեւորութիւնն ի միասին առնելով,

Ա. կարգ 245 ֆրանք
Բ. » 175 »

Ո-ղլակէ և արագ ուղեւորութեան նաւաղչեզի, ուղեւորութեան և այլ տեղեկութեանց համար

Դիմել առ գործակատար
ԹԻՈԹԷՄ ԲԸՂՈՒԼ
575 Թօփհանէ, քարափին վրայ

«ՄԱՍԻՍ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (53)

ԴՄԻԼ ԿԱՊՈՒԻՈ

ԴԺՈԽԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱՍՔԱԼ ԵՒ ՄԱՐԳԸՐԻՏ

—Կը տեսնուի որ այս աղջիկը ճաշակ պիտի ունենայ այս գործին համար, ըսաւ։

Այն ատեն տիկին վանամայրն սկըսաւ մանրամասնօրէն հասկցունել այն ամէն պարտականութիւնները զոր կազմարարուհին ալ իւր կողմէ յանձն կ'առնուր. քանի մ'անգամ կրկնեց թէ ես խնամատան լաւագոյն աղջիկներէն մին էի, բարեպաշտ, հնազանդ, ուշադիր, քիչ խօսող, լաւ կարդացող ու գրող, կարի և ասղնեգործութեան քաջահմուտ։

Երդուընցուց զայն թէ իւր բուն աղջիկ զաւակին պէս պիտի հսկէր իմ վրայ, երբէք մինակ չպիտի թողուր զիս, եկեղեցի պիտի տանէր պատարագ տեսնելու, և մերթ ընդ մերթ կիրակի օրերը միջօրէին ետեւ խնամատունը պիտի դրկէր։

Ակնոցաւոր պարոնն ալ իւր կողմէ կազմարարին կը յիշեցնէր այն ամէն պարտականութիւնները զոր վարպետներն ունէին իրենց աշկերտներուն հանդէպ։ Մինչեւ իսկ իւր ետեւի դարակներուն մէկէն մեծ գիրք մը հանեց և մէջէն քանի մը հատուածներ կարդաց, զորս ես ալ տակի կ'ընէի առանց հասկընալու, թէ և աներկբայ էի թէ ֆրանսերէն էր։

Վերջապէս կազմարարն և կինն, ամէն մէկ հատուածին ետեւ ըսելով պատասխանեցին։ Յետոյ՝ ակնոցաւոր պարոնը՝ գրոշմաւոր թղթի մը վրայ պայմանագիր մը գրեց, որ երկու կողմէ ստորագրուեցաւ։ Տիկին վանամայրը ալ ստորագրեց և ինձի ալ ստորագրել տուաւ...։

Այլ ես վարպե՞տ մ'ունէի...։

Օր. Մարգերիտ կանդ առաւ...։ Հոս կ'աւարտէր իւր առաջին մանկութիւնը...։

Յետոյ յարեց.

—Այդ մարդոցմէն դժգոհութիւն մը չունեցայ։

Դիւրակեաց չէին. անխոնջ աշխատող և միանգամայն շահասէր, հոգիներն կը հանէին իրենց արու որդին գոհացնելու համար իրենց կարողութենէն վեր զոհողութիւններով... բայց այդ զաւակնին չէր սիրեր դիրենք, և ասոր համար կը ցաւէի վրանին...։

Այրը մաղձոտ և տխուր էր, իսկ կինը բոցի պէս դիւրաբորբոք...։ Աշկերտներն յաճախ կը նեղուէին մէկուն յաճախակի ցասկոտութենէն և միւսին թթխուութենէն...։

Բարեբաղդաբար տիկին Կոբլուի փոխորկներուն մէջեւ երբեմն մասնայոյսեր կային...։

Ոչինչ պատճառով մը մեզ ծեծելէ յետոյ՝ կը դառնար առանց պատճառի կ'ըսէր.

—Օ՛ն, մօտեցուր երեսդ որ պագնեմ... և դադրեցուր սուտ լացդ... ա՛ռ սա չորս սուն և կարկանդակ կեր։

—Այս ամէնուն կը համբերէի առանց դժգոհութեան, հերիք էր որ խնամատունէն դուրս ելած էի։

Կը թուէր ինձ թէ նոր կեանք մը պիտի սկսէր ինձ համար, առաջինէն բոլորովին տարբեր, որ ոչ անոր դառնութիւնները պիտի ունենար, ոչ ալ զզուանքը։

Կ'ըսէի ես ինձի թէ այս աշխատասէր և պարկեշտ գործաւորներուն քով պիտի գտնէի, եթէ ոչ ընտանիք, գոնէ աւելի անկեղծ գորով մը քան ընկերակցիկ մանկանց խնամատան մէջ։ Եւ իրենց բարեկամութիւնը շահելու և դիս արժանի ընելու համար՝ ամէն կրցածս կ'ընէի սիրայօժար։

Անոնք ալ անշուշտ հասկըցան իմ զգացմունքս, և բնականաբար, առանց թերեւս գիտակցութեան, չափազանցապէս օգուտ քաղեցին սոսկալի անձնամոլութեամբ...։ Բայց ոմն չեմ պահած։

Իրենց քով մտած էի՝ ինչ ինչ պայմաններով՝ արհեստ մը սովրելու համար. քիչ քիչ սպասուելի ըրին դիս...։ Կարեւոր խնայութիւն մ'էր այս։

Ինչ որ իսկզբան ես ինքնին յօժար կամքովս կ'ընէի, անզգալաբար իմ հանապազօրեայ պաշտօնս եղաւ, և հրամայաբար կը պահանջուէր ինձմէ։

Ամէնէն առաջ անկողնէս ելնելով՝ ամէն բան կարգի պիտի դնէի տանը մէջ, մինչեւ որ միւսները ներկայանային աշերնին դեռ քունէ ուռած...։

Ճշմարիտ է որ վարպետներս ալ դիս կը վարձատրէին իրենց դիտցած կերպով։

Կիրակի օրերը գաշտը կը հանէին զիս, որպէս զի, ինչպէս որ կ'ըսէին, հանդչիմ շաբթուն մէջ ունեցած յոգնութիւններէս...։

Ես ալ կերթայի իրենց հետ Սէն-Մանտէի եկեղն ճանբէն, փոշիներուն մէջէն, արեւին ճառագայթներուն տակ, քրտնած, հեւալով, հովանեակները ուսս, յանկարծական անձրեւէ չթրջելու համար. և կրնակս ալ զաւրիւղ մը նպարներով լեցուն, զորս անտառին մէջ խոտերուն վրայ նըստած կ'ուտէին, մնացորդն ալ ինձ թողլով։

Վարպետուհիս եղբայրն յաճախ կ'ընկերակցէր այս կիրակնօրեայ զուարճութեան. անունը՝ տարօրինակութեամբն հանդերձ՝ Ճնացած է մտքիս մէջ։ Վ.նեթրասն կը կոչուէր։

Բաղձանքդամ մարդ մ'էր, կարչընեղ, որուն աչերը կը դողացնէին զիս՝ երբ ինձ կը նայէր իւր խոշոր ընչացքն ոլորելով։

Զինուորական էր, վերջին աստիճան խրոխտապանծ իւր համազգեստին վրայ, ժպիրն, շատախօս, և ինքզինքն հանած։ Անդիմադրելի կը կարծէր զինքը։

Այն մարդուն բերնէն լսեցի առաջին կոչտ բառն... որ թշնամանեց իմ տգիտութիւնս...։ Բայց վերջինը չպիտի ըլլար։

Յայտարարեր էր թէ «լակոտուհին» հաճելի կ'երեւէր իրեն, և սկսեր էր հետս խնայել, այնպէս որ հարկադրեցայ դանգատիլ տիկին Կոբլուի։ Միծաղեցաւ իմ վրայ ըսելով.

—Հարկա՛ւ, դեղեցիկ մանչու արհեստն ի գործ կը դնէ։

Այո՛, այս պատասխանը տուաւ ինձ վարպետուհիս։

Եւ սակայն պարկեշտ կին էր, անձնուէր ամուսին, բարի մայր...։ Եթէ ինք աղջիկ զաւակ մ'ունենար...։ Բայց հայր մայր չունեցող խեղճ այրերուհիի մը համար հոգ չէր։

Դեղեցիկ խոստումներ ըրած էր խնամատան մեծաւորուհին, բայց քանի մը դատարկ խօսքերով իւր պարտքը կատարած կը կարծէր։

—Վերջապէս, կ'աւելցուցէր միշտ, վա՛յ թակարդը բռնուողին։

Բարեբաղդաբար, ես զիս պահելու համար այն գուռզութիւնն ունէի, զոր երեսիս կուտային։ Վիճակս շատ ստորին էր, բայց սիրտս բարձր...։ Եւ արդէն իմ անձս սեղանի մը պէս նուիրական կը թուէր ինձ...։

Թարգմ. Կ. Ս. ԻԻԹԻՒՃԵԱՆ

(Շարունակելի)